

Opinnäytetyö (AMK)

Myyntityön koulutusohjelma

Myynnin johtaminen

2012

Anna Andersson

PIKALAINAT RAHOITUKSEN TUOTTEINA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Myyntityön koulutusohjelma | Myynnin johtaminen

Kevät 2012 | 58

Jukka Rantala

Anna Andersson

PIKALAINAT RAHOITUKSEN TUOTTEINA

Tutkimuksen päätavoitteena oli tuottaa ajankohtaista oppimateriaalia pikalainoista rahoituksen tuotteena. Työn pääongelmana oli tutkia pikalainatuotetta rahoitusyrityksen näkökulmasta. Työssä kartoitettiin pikalainatuotteen teoreettisia ominaisuuksia rahoituksen näkökulmasta sekä tutkittiin pikalainaa käytännössä sen tuoterakenteen, riskitekijöiden, kustannusrakenteen sekä hävikkitekijöiden näkökulmasta.

Työssä selvitettiin pikalainojen historiaa sekä sääntelyn kehitystä Suomessa. Tutkimuksen teoreettisessa osiossa kartoitettiin välittömästi pikalainatuotteeseen liittyviä korko-, riski-, kustannus- ja hävikkitekijöitä. Pikalainaa käytännössä tutkittiin sen tuoterakenteen kautta, tutkien pikalainan riskitekijöitä sekä kustannusrakennetta, ja miten erinäiset riski- ja kustannustekijät vaikuttavat toisiinsa sekä pikalainatuotteeseen. Tutkimuksen lopussa tutkittiin pikalainan hinnoittelumallia sekä hinnoitteluun liittyviä tekijöitä.

Tutkimuksen loppupäätelmissä todettiin, että ajankohtainen materiaali pikalainoista rahoituksen tuotteena on luotu. Työssä on tutkittu ja kartoitettu pikalainan tuoterakennetta, riskitekijöitä, kustannustekijöitä sekä hinnoittelumallia.

ASIASANAT:

Pikalaina, pikalainatuote, korkohyödyke, riski, korko, hinnoittelu, kustannusrakenne, hävikki, luottotappiot.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business Administration | Professional Sales

2012 | 58

Jukka Rantala

Anna Andersson

PAYDAY LOANS AS A PRODUCT OF CONSUMER FINANCING

The main goal of this thesis was to produce an up to date material of payday loans in Finnish financing markets. The main objective of the research was to study the payday loan as a product from the financing companys point of view. Furthermore, the thesis deals with payday loans financial structure and theoretical features. The thesis studies payday loans product structure, risk factors, cost structure and credit loss factors.

The study clarifies the history of payday loans in Finland and the development of law and regulation of payday loans in Finland. In the theoretical part of the thesis, the subjects of payday loans risk features, interest rates, cost features and loss factors were clarified. After that the payday loan was studied in practice by its product structure features: how did different risk features affect the payday loans cost structure, and how did these two affect on the pricing of a payday loan from the financing companys point of view. With all this the thesis aims to study the pricing model of a payday loan.

The thesis itself is an up to date material of payday loans in Finland. The thesis shows that payday loans have a huge risk factor that affects the cost structure and the price of a payday loan product. The pricing model of a payday loan has been modified and created from the earlier study of a payday loan.

KEYWORDS:

Payday loan, risk, pricing, costs, cost structure, interest rate, credit loss.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
1.1 Tavoite ja tutkimusongelmat	7
1.2 Tutkimuksen rajaukset	8
2 PIKALAINOJEN HISTORIA	9
2.1 Pienlainan kehitys	12
2.2 Pienlainojen sääntelyn kehitys Suomessa	13
3 PIKALAINOJEN TEORIAA	16
3.1 Korko	17
3.2 Riski	19
3.2.1 Asiakas liiketoiminnan riskinä	21
3.3 Tuotekohtainen kustannuslaskenta	23
3.4 Hinnoittelu	26
3.4.1 Hävikki	28
3.5 Pääoman tuotto	30
4 PIKALAINAN RAKENNE	34
4.1 Pikalainan tuoterakenne	35
4.2 Riski	38
4.3 Kustannusrakenne	42
4.3.1 Erilliskustannukset	43
4.3.2 Hävikki erilliskustannuseränä	46
4.3.3 Yleiskustannuslisä	48
4.4 Pikalainatuotteen hinnoittelumalli	49
4.4.1 Korko	51
JOHTOPÄÄTÖKSET	53
4.5 Jatkotutkimuksen aiheet	54
LÄHTEET	55

KUVIOT

Kuvio 1 – Pienlainan todellisen vuosikoron laskentakaava	18
Kuvio 2 – Kustannusluokittelu	24
Kuvio 3 – Absoluuttinen ja suhteellinen kannattavuus	30
Kuvio 4 – Pääoman tuottoaste prosentti	31
Kuvio 5 – Pääoman tuotto	32
Kuvio 6 – rahan kiertoaika päivissä	33
Kuvio 7 – Pikalainatuotteen rakenne.	37

TAULUKOT

Taulukko 1 – Pikalainojen tunnuslukuja	10
Taulukko 2 – Pienlainayritysten uudet luotot sekä luottokanta	11
Taulukko 3 – Hävikki	28
Taulukko 4 – Luottotappiot	29
Taulukko 5 – Esimerkki pikalainatuotteen rakenteesta kuluttajalle	36
Taulukko 6 – Maksuhäiriömerkintöjen suhde myönnettyihin pikalainoihin	40
Taulukko 7 – Pikalainoja sisältävien maksuhäiriömerkintöjen suhde kaikkiin kuluttajien maksuhäiriömerkintöihin	41

1 JOHDANTO

Kuluttajille tarjottavat pikalainat ovat muodostaneet yhden puhutuimmista kuluttajalainamuodoista 2000-luvun jälkeisessä rahoitusmaailmassa. Paljon yleistä diskurssia herättäneet pikalainat, arkikielellä pikavipit, mahdollistavat kuluttajien nopean, vakuudettoman ja näin ollen helpon lainanoton. Pikalainojen saatavuuden helppous onkin yksi syistä, mikä on nostattanut pikalainat suuren keskustelun kohteeksi: luoton helpon saatavuuden ja pikalainojen asiakaskunnan huolettoman lainanoton katsotaan olevan osasyys lisääntyneille kuluttajien maksuhäiriömerkinnöille.

Pikalaina on Suomen kuluttajalainamarkkinoilla rahoitustuotteena nuori. Ensimmäiset pienlainoja tarjoavat yritykset aloittivat toimintansa Suomessa vuonna 2005 (Suomen Pienlainayhdistys ry 2012a), ja vuoden 2012 alkuun mennessä Suomessa oli 86 rekisteröityä kuluttajille pikalainoja tarjoavaa yritystä (Etelä-Suomen läänihallitus 2012). Pikaluottojen käytön määrä kuluttajien keskuudessa on selkeästi kasvussa: vuonna 2008 pikaluottoja myönnettiin lähes 190 miljoonan euron edestä noin miljoonaa kappaletta, kun taas vuonna 2011 pikalainoja myönnettiin yli 300 miljoonan euron edestä lähes 1,5 miljoonaa kappaletta. (Suomen virallinen tilasto SVT 2012a.)

Vaikka pikalaina-ala on Suomen rahoitusmarkkinahistoriassa vielä nuori, ovat pikalainat tuotteena, pikalainoja tarjoavat yritykset ja kuluttajalaina-ala yleisesti kehittynyt merkittävästi vuosien aikana. Kuitenkin, alan nuoruuden vuoksi, tutkimuksia sekä kirjallisuutta pikalainoista on tuotettu toistaiseksi Suomessa suhteellisen vähän verrattuna muihin kuluttajaluottovaihtoehtoihin. Tämän vuoksi tutkimus onkin erittäin aiheellinen ja ajankohtainen, sillä pikalaina-alan kehittyessä, lainanoton lisääntyessä ja alan tarjonnan laajentuessa lisääntyy myös tarve teoreettiselle tutkimustiedolle pikalaina-alasta sekä pikalainoista tuotteena.

1.1 Tavoite ja tutkimusongelmat

Tämä opinnäytetyö toteutetaan Turun ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelman lehtori Jukka Rantalan toimeksiantona. Toimeksiantaja tilaa tutkimuksen, jonka päätavoitteina on tuottaa ajankohtaista oppimateriaalia pikalainoista rahoituksen tuotteena ja tutkia pikalainatuotteen hinnoittelumallia. Työssä tarkastellaan pikalainoja lainanantajan näkökulmasta ja pyritään selvittämään, millainen tuote kuluttajille tarjottava pikalaina on rahoituksen näkökulmasta.

Päätutkimusongelmana on tutkia pikalainojen tuoterakennetta ja hinnoittelua lainanmyöntäjän, eli rahoitusyrityksen, liiketoiminnan näkökulmasta. Osaongelmina on selvittää pikalainan riskitekijöitä pienlainayritykselle ja tutkia, miten riskitekijät vaikuttavat pikalainan hinnoitteluun tai pikalainaan tuotteena. Osaongelmana kartoitetaan myös pikalainan yhteiskunnallista ja poliittista asemaa ja niiden muutoksia ja vaikutuksia kuluttajaluottojen sääntelyyn.

Työssä kartoitetaan pikalainaa ja sen rakennetta korkohyödykkeenä sekä rahoitustuotteena. Tutkimuksen kautta pyritään luomaan toimiva, käytännönläheinen ja johdettavissa oleva pikalainan hinnoittelumalli. Pikalainan tuoterakennetta tutkitaan erilaisten kannattavuuden, tuottavuuden ja kustannuslaskelmien kautta sekä tarkastellaan, miten pikalainan riskitekijät vaikuttavat pikalainaan. Työssä kartoitetaan myös pikalainan historiaa ja nykyhetken pikalainojen regulaatioita, joiden kautta tutkimuksessa lähestytään pikalainoja sekä poliittisesta että yhteiskunnallisesta näkökulmasta.

Tutkimustieto hankitaan pääasiassa erilaisten rahoituksen teoriakirjallisuuden, jo aikaisempien kirjallisuustutkimusten kautta sekä ajankohtaisten lähteiden kautta. Tutkimuskysymyksiin vastataan myös tarkastelemalla eri viranomaistahojen ylläpitämiä julkaisuja sekä rekistereitä ja tutkimalla ongelmia näiden avulla. Tutkimustietoa kerättiin myös haastatteluiden muodossa.

1.2 Tutkimuksen rajaukset

Työn ulkopuolelle rajataan tietoisesti pienlainayritysten arvojen ja eettisen toiminnan tutkiminen. Tutkimuksessa tullaan käsittelemään pintapuolisesti pikalaina-alan eettisyyttä mm. poliittisen ja yhteiskunnallisen tarkastelun kautta, mutta varsinaisesti yksittäisten laina-yritysten eettinen arviointi jätetään tutkimuksen ulkopuolelle. Vaikka työssä tutkitaan pikalainojen korkoja, kuluja sekä tuottoa, tutkitaan näitä asioita puhtaasti tuotteen ominaisuutena, eikä tutkimuksessa oteta kantaa mm. korkojen ja kulujen mahdollisesti heijastamiin yrityksen toimintaperiaatteisiin tai pikalaina-alan maineeseen.

Tutkimuksen pienlainan kustannuslaskelmissa ei myöskään oteta huomioon pikalainan perimiskustannuksia. Perintäkustannukset saattavat hävittää pikalainan katteen kokonaan ja epäonnistuneessa perinnässä ne aiheuttavat pikalainayritykselle jopa luottotappioita. Pikalainan perintä ja siitä sekä pienlainayritykselle että lainanottajalle aiheutuvat kustannukset rajataan tässä tutkimuksessa kuitenkin itse pikalainatuotteen ulkopuolelle.

2 PIKALAINOJEN HISTORIA

Pienlaina-alan kirjallisuuden ja tutkimusten määrä on kasvanut viime vuosina. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (ent. Stakes) on tutkinut pienlainojen ja rahapeli-ongelmaisten yhteneväisyyksiä vuonna 2008 (Lähteenmaa & Strand 2008). Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on tutkinut maksuvaikeuksia pikaluottomarkkinoilla vuonna 2008 (Valkama & Muttillainen 2008). Suomen Pienlainayhdistys ry on teettänyt useita eri tutkimuksia pienlainoihin liittyen, joista uusimmat on teetetty vastikään uuden pienlainoja koskevan lakialoitteen vuoksi (Suomen Pienlainayhdistys ry 2012b).

Pienlainatoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa matkapuhelimen tai internetin etähakemuksella tarjotaan lyhytaikaisia, pienipääomaisia vakuudettomia kulu- tusluottoja. Tyypillisesti pienlainat ovat 50–500 euron suuruisia lainoja, joissa tyypillisin maksuaika on 14–30 vuorokautta. Pienlainoista perittävät kulut muodostuvat yleensä toimitus- ja käsittelymaksuista sekä hakemusmaksuista, kuten esimerkiksi puhelimella haettaessa tekstiviestimaksuista. (Rekonen 2007, 14.)

Pikaluotto määritellään kuluttajansuojalain mukaan kertaluotoksi. Kertaluotolla tarkoitetaan muuta kuluttajaluottoa kuin jatkuvaa luottoa. (Kuluttajansuojalaki 27.8.2010/746.) Uusien eduskunnalle tehtyjen lakialoitteiden, laki kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta, mukaan pikaluotto määritellään seuraavan mukaisesti:

Pikaluotoilla tarkoitetaan ilman vakuuksia myönnettäviä alle kuuden kuukauden pituisia kulutusluottoja, joiden pääoma on enintään tuhat euroa ja joita myönnetään yksityishenkilöille tekstiviestillä (tekstiviestilaina), internetissä (internetlaina) tai muun etävälineen avulla ilman velallisen ja velkojan edustajan henkilökohtaista tapaamista tehtävän lainahakemuksen perusteella. (Lakialoite 58/2001 vp; Lakialoite 59/2011 vp.)

Kuluttajansuojalaissa kuluttajaluottojen yleisissä säännöksissä on eriteltyä muun muassa kuluttajaluottojen mainontaan ja luottosopimustietoihin koskevia säännöksiä. Kuluttajansuojalaissa on eriteltyä kertaluotto sekä hyödykesidon-

nainen kertaluotto, jolla lain mukaan on eri asema kuin muilla kertaluotoilla. (Kultajansuojalaki 27.8.2010/746.)

Tilastokeskus on vuodesta 2008 alkaen tilastoinut ja taulukoinut pienlainayritysten toimintaa ja alaa kuvaavia tunnuslukuja. Uudet luottokantatilastot julkaistaan neljä kertaa vuodessa aina kuluneen vuosikvartaalin ajalta. Taulukossa 1 – *Pikalainojen tunnuslukuja* nähdään Tilastokeskuksen julkaisemia pienlaina-alan lukuja vuodesta 2008 alkaen. (Suomen virallinen tilasto SVT 2012a.)

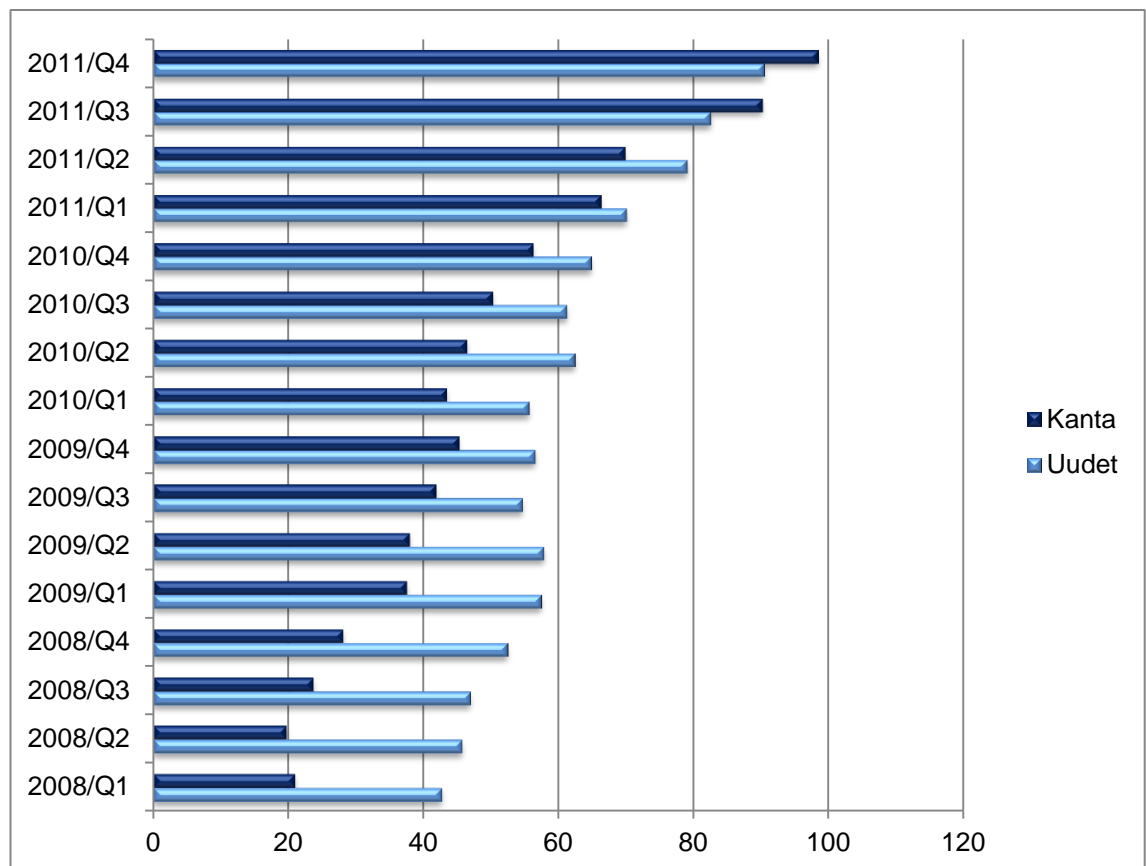
Taulukko 1 – Pikalainojen tunnuslukuja (Suomen virallinen tilasto SVT 2012a.)

	2008	2009	2010	2011
Uudet myönnetyt luotot, 1000 euroa	187 711	226 259	244 031	322 188
Uusiin luottoihin kohdistuneet kulut, 1000 euroa	44 521	60 334	63 635	79 079
Kulut / uudet luotot, %	23,7 %	26,7 %	26,1 %	24,5 %
Uusien luottojen keskimääräinen takaisinmaksuaika, päivää	27,4	28,4	29,6	32,9
Luottokanta, 1000 euroa	92 562	162 430	196 210	324 626
Uusien luottojen kappalemäärä	1 027 706	1 130 783	1 183 335	1 410 304
Keskimääräinen lainamäärä, euroa	183	200	206	228
Tilastoitujen yritysten lukumäärä	50	59	63	80

Tilastojen perusteella vuonna 2011 pienlainayritysten tunnuslukuja on kerätty yhteensä 80 pienlainoja myöntävältä yritykseltä. Kuluneen neljän vuoden aikana uusien myönnettyjen luottojen määrä ja niihin kohdistuneet kulut ovat kasvaneet, mutta kulujen ja uusien luottojen suhde on kuitenkin pysynyt keskimääräisesti samana. Lainojen takaisinmaksuaika on noussut hieman. Myös uusien luottojen kappalemäärä on ollut noususuhdanteinen, kuten myös keskimääräinen yksittäin nostettu laina euroina. (Suomen virallinen tilasto SVT 2012a.)

Taulukosta 2 – *Pienlainayritysten uudet luotot sekä luottokanta* nähdään vuosien 2008 ja 2011 aikainen kehitys pienlainayritysten myöntämässä uusissa luotoissa ja luottokannoissa (Suomen virallinen tilasto SVT 2012b).

Taulukko 2 – Pienlainayritysten uudet luotot sekä luottokanta (Suomen virallinen tilasto SVT 2012b).

Taulukosta nähdään, että luottokanta on suhteessa uusiin myönnettyihin luottoihin pysynyt matalana aina vuoteen 2010 asti, kunnes vuoden 2011 loppupuolella luottokanta ohitti uusien myönnettyjen luottojen kannan. (Suomen virallinen tilasto SVT 2012b).

2.1 Pienlainan kehitys

Pikalainojen juuret ovat tiettävästi syntyneet Yhdysvalloissa. Lyhytaikaisille vaihtoehtoisille rahoitusmarkkinoille on Yhdysvalloissa vakiinnuttanut asemansa ns. *payday loan*, eli palkkapäivän laina. Payday loaniin erikoistuneet yritykset tarjosivat lyhytaikaista pienlainaa, jonka velallinen suoritti takaisin seuraavana palkkapäivänään. Nykyistä muotoaan pikalainat alkoivat muodostaa, kun pienlainan hakuprosessi mobilisoitiin. Internetissä tai matkapuhelimella tehtävä hakuprosessi onkin ehkä suurin ero ensimmäisien payday loanien ja nykypäivän pienlainan välillä. (Valkama & Muttilainen 2008, 19–20.)

Pienlainat ovat saapuneet Suomeen vuonna 2005, kun ensimmäiset pienlainoja tarjoavat yritykset aloittivat toimintansa Suomen rahoitusmarkkinoilla (Suomen Pienlainayhdistys ry 2012a). Tähän mennessä varsinaisesti uusia pienlainayrityksiä ei ollut perustettu rahoitusmarkkinoille, vaan yritykset olivat aloittaneet toimintansa jollakin muualla toimialalla ja siirtyneet pienlaina-alaan vuoden 2005 aikana. Vuoden 2005 jälkeen pikaluottoja tarjoavien yritysten määrä on kasvanut suuresti. (Valkama & Muttilainen 2008, 9.) Vuoteen 2012 mennessä Suomessa oli 86 rekisteröityä pienlainoja kuluttajille tarjoavia yrityksiä (Etelä-Suomen läänihallitus 2012).

Pienlainan kehitys voidaan katsoa alkaneen Yhdysvalloista (Valkama & Muttilainen 2008, 19–20), jossa alkoi muodostua niin sanotut nopean rahan markkinat. Nopean rahan markkinat muodostuivat pääasiassa vähäosaisten ja matalamman tulotason omaavien kuluttajien käyttämäksi rahoitusmuodoksi. Vaikka nämä ensimmäisiksi pienlainoiksi katsotut rahoitusmuodot ovat hieman erilaisia kuin mitä pienlainamarkkinoiden katsotaan olevan nyt, on niissä kuitenkin idea ollut sama, mitä nykyajan pienlainoissakin; pieniä, nopeasti saatavia rahasummia, joita lainataan pääasiassa palkkatulon jatkeeksi. (Rekonen 2007, 10–11.)

Näistä rahoitusmarkkinoista muodostuivat Yhdysvalloissa niin kutsutut *payday lending* tai *payday advance* – rahoituspalvelut (suom. palkkapäivän laina, palkkapäivän ennakko). Payday loan tarkoittaa käytännössä lyhytaikaista ja pienisummaista palkkaennakkoa, jonka saa noin kahdesta neljään viikkoon ennen

lainaottajan varsinaista palkkapäivää. (Rekonen 2007, 11.) Nykyään palkkapäivänä takaisinmaksettavat pienlainat ovat tarjolla myös Suomessa, mutta vastaavat täydellisesti normaalia pikaluottoa (Ferratum Finland Oy 2012a).

Nykyaikainen pienlainaliikeidea oli valmis, kun lainan hakuprosessi mobilisoitiin vuonna 2005. Juuri etävälineominaisuus lainanhakuprosessissa erotti uudet pikaluotot alkuperäisistä yhdysvaltalaisista nopean rahoituksen markkinoista. (Valkama & Muttilainen 2008, 20.)

Mobilisaation jälkeen pienlainat ovat levinneet ympäri maailmaa, myös Ruotsiin (Valkama & Muttilainen 2008, 20). Verrattaessa pienlainatuotteita Suomessa ja Ruotsissa, ovat Ruotsin pienlainamarkkinat kehittyneemmät, sillä Ruotsissa on valtakunnallisesti käytössä niin sanottu positiivinen luottorekisteri (Rekonen 2007, 12). Positiivinen luottorekisteri tarkoittaa rekisteriä, josta luotonantaja pystyy näkemään kaikki yksityishenkilön luotot ja lainat sekä millä tavoin lainojen takaisinmaksut on hoidettu (Yle 2012b).

Suomen historiasta on löydettävissä tapahtumia, joilla on paljonkin yhtäläisyyksiä ns. pikalainailmiömme kanssa. Kansan keskuudessa yleistyneet luottokortit aiheuttivat paljon keskustelua muun muassa viranomaistaholla 1980-luvulla. Tuolloin viranomaiset kiinnittivät erityisesti huomiota luottokorttien helppoon saatavuuteen, luoton korkeaan hintaan ja korttien näkyvään mainontaan. Lisääntyneet maksuvaikeudet katsottiin myös tulleen luottokorttien yleistymisen mukana. Näihin puutteisiin tartuttiin lisäämällä kuluttajasuojalakiin kulutusluottoja koskevaa sääntelyä. (Valkama & Muttilainen 2008, 1.)

2.2 Pienlainojen sääntelyn kehitys Suomessa

Pikaluottojen kasvava kysyntä ja pikaluottoalan lainsäädännön puutteellisuus ovat aikaansaaneet tarpeen alan lisäsääntelylle. Kuten 1980-luvun luottokorttien yleistymisen jälkeen, on myös nyt 2000-luvulla kiinnitetty huomiota uuden kuluttajaluottomuodon, pikalainan, sääntelyn puutteisiin ja kehittämisen tarpeisiin. Pikaluottoihin liittyviä huolestuneita kannanottoja on antanut muun muassa kuluttajaviranomaiset, tietosuojavaltuutettu ja eduskunta. Myös luottoja myöntävät

yrietykset ovat reagoineet alan ja markkinoiden kasvuun itsesääntelyllä. (Valkama & Muttilainen 2008, 23.)

Viranomaiset kiinnittivät huomiota pikalaina-alan ongelmiin jo vuoden 2005 loppupuolella. Vuosina 2005–2007 kuluttajaviranomaiset julkaisivat useita tiedotteita koskien pikaluottoalaa. Vuoden 2006 alussa Rahoitustarkastus (nykyinen Finanssivalvonta FIVA) aloitti viranomaistoiminnan tukemisen pikaluottoihin liittyvien epäkohtien selventämiseksi. Saman vuoden alussa kuluttajavirasto aloitti selvityksen pikaluoton myöntäjäyritysten sopimusehtojen lainmukaisuudesta sekä eduskunnassa laadittiin lakialoite pikaluottojen markkinointia ja vuosikoron ilmoittamista koskien. Vuoden 2006 syksyllä taloudenhallinnan neuvottelukunta (toimii nykyisin työ- ja elinkeinoministeriön alaisena) esitti suosituksen todellisen vuosikoron ilmoittamisesta kuluttajaluoton markkinoinnissa. Samaan aikaan eduskunnan talousvaliokunta vaati hallitukselta lainsäädännöllisiä toimia pikaluottojen sääntelyksi. Tämä kaikki tuotti tulosta vuoden lopussa, jolloin valtioneuvokselta tuli päätös ryhtyä eduskunnan edellyttämiin toimenpiteisiin pikaluottojen hallitsemiseksi. (Valkama & Muttilainen 2008, 23-25.)

Vuoden 2007 tammikuussa aloittivat pienlainayrietykset omaehtoisen itsesääntelynsä, kun Suomen Pienlainayhdistys ry perustettiin. Yhdistys perustettiin kehittämään hyvää luotonantotapaa, edistämään kuluttajien ja eri sidosryhmien tietämystä pikalainoista sekä edesauttamaan pikaluottoyritysten toimintaa Suomessa. (Suomen Pienlainayhdistys ry 2012a). Vuoden 2007 aikana oikeusministeriö loi muistion pikaluottoihin liittyvien lainsäädännöllisten uudistusten tarpeista ja määräsi työryhmän valmistelemaan pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön muuttamista. Saman vuoden aikana kuluttajaviraston ja taloudenhallinnan neuvottelukunnan puolesta järjestettiin erilaisia seminaareja, joissa käsiteltiin muun muassa vastuullisen luotonannon ja tekstiviestilainojen perussääntöjen aiheita. (Valkama & Muttilainen 2008, 23.)

Vuoden 2008 alussa pikaluottojen koroista tehtiin tutkintapyyntö poliisille. Tutkinnan mukaan kysymys ei kuitenkaan ollut rikoslain mukaisesta koronkiskonnasta. (Valkama & Muttilainen 2008, 30.) Eduskunnassa keskustelu pienlainoista jatkui, kun eduskunnan oikeusministerille esitettiin kirjallinen kysymys pien-

lainojen lisääntyvien ongelmien ehkäisemisestä (KK 256/2008 vp), ja vuonna 2009 eduskunnan oikeusministeri vastaanotti kysymyksen liittyen pienlainojen korkotason asetuksista (KK 873/2009 vp). Kysymyksiin saatiin konkreettinen vastaus jo samana vuonna, kun oikeusministeriö antoi ilmoituksensa pikaluottojen markkinoinnin ja myöntämisen tiukennuksista, jossa otettiin kantaa muun muassa korkosäätelyn tiukentumiseen (Oikeusministeriö 2009). Samana vuonna eduskunnan lakivaliokunta antoi lausuntonsa talousvaliokunnalle, jossa esitettiin kuluttajansuojalain muutoksesta liittyen pienlainojen todellisiin vuosikorkoihin ja niiden ilmoittamiseen kuluttajalle (LaVL 12/2009 vp – HE 64/2009 vp).

Vuonna 2010 hallituksen esityksen mukaisesti kuluttajaluottoja koskeva lainsäädäntö uudistettiin. Esityksen mukaan luotonantajat veloitettiin rekisteröitymään ja noudattamaan hyvää luotonantotapaa. Esityksellä pantiin käytäntöön myös EU:n kulutusluottodirektiivi, ja lainsäädäntö ajantasaistettiin vastaamaan alan markkinoilla tapahtuneita muutoksia. (Oikeusministeriö 2010; TaVM 10/2010 vp – HE 24/2010 vp.) Vuonna 2011 oikeusministeriön työryhmä aloitti valmistelemaan tiukennuksia pikaluottoja koskeviin säännöksiin (Oikeusministeriö 2011). Samana vuonna eduskunnassa tehtiin kaksi uutta lakialoitetta koskien pienlainoja: toisessa lakialoitteessa pyritään kieltämään pikaluottoja harjoitettava toiminta kokonaan (LA 58/2011 vp), kun taas toisen lakialoitteen pääasiallinen sisältö on rajoittaa ja säännellä nykyistä pikaluottoja kuluttajille myöntävien elinkeinoharjoittajien toimintaa (LA 59/2011 vp).

Vuoden 2012 vaihteessa oikeusministeriön työryhmä on ehdottanut pikalainoille asetettavan korkokattoa. Suomen Pienlainayhdistys ry kuitenkin on katsonut mahdollisen korkokaton epäsopivaksi pienlainoille, sillä todelliseen vuosikorkoon perustuva korkokatto ei sovi lyhytaikaisille pikalainoille. Vastineeksi oikeusministeriön pienlainan kulujen prosentuaaliselle korkokatolle Suomen Pienlainayhdistys ry onkin ehdottanut euromääräistä kulukattoa. Suomen Pienlainayhdistys ry on myös ehdottanut luottojen etämyynnin kieltä alle 20-vuotiaille henkilöille sekä ajaa voimakkaasti positiivisen luottorekisterin käyttöönottoa pikalainojen myönnössä Suomessa. (Yle 2012a.)

3 PIKALAINOJEN TEORIAA

Rahoitusmarkkinoilla rahalla katsotaan olevan kolme päätehtävää. Raha toimii vaihdon välineenä, arvon mittana sekä arvon säilyttäjänä (Leppiniemi 2005, 110). Rahoitusmarkkinoiden toimintaa ei voida yksiselitteisesti mallintaa millään olemassa olevalla teorialla. Erilaisia toimintamalleja markkinoista on kyllä esitetty, mutta pohjimmiltaan ne kaikki perustuvat olettamuksiin, jotka eivät käytännössä ole täysin paikkansa pitäviä tai realistisia. Teoriat ovat kuitenkin hyödyllisiä tutkiessa yksittäisen asian yhteyttä tiettyyn tapahtumaan tai arvioidessa asioiden syy-seuraussuhteita. (Leppiniemi 2005, 112.)

Rahoitusmarkkinoilla toimivat rahoitusyhtiöt tarjoavat usein pankkirahoitusta täydentäviä rahoitusmuotoja, jotka myönnetään ilman pankkirahoitukselle ominaisia vakuuksia. Tällaisia rahoitusmuotoja ovat muun muassa leasingrahoitus, factoringrahoitus, osamaksurahoitus, ostolaskurahoitus ja kuluttajarahoitumuodot, kuten esimerkiksi luottokorttirahoitus. (Leppiniemi 2005, 148.)

Yksi rahoituksen muodoista on luottokauppa. Luotonantoa voidaan katsoa investoinnin tekemisenä. Luottokaupassa tuottoa kasvattavat vapaampi hinnoittelu ja koron tuotto. Kulupuolta luottokaupassa kasvattaa muun muassa pääoman sidonnaisuus sekä luotonvalvonnan ja perinnän järjestäminen ja ylläpito. (Leppiniemi 2005, 192.)

Luottokaupassa luotonantajayritys tekee yhden tärkeimmistä päätöksistään, kun asiakas hyväksytään luottoasiakkaaksi. Ennen hyväksymistä luottopäätöksen tekoprosessissa yleensä pyritään keräämään mahdollisimman paljon ennakkotietoa asiakkaasta, kuten luotto- ja maksuhäiriötiedot, jotta asiakkaan luottokelpoisuus ja -riski pystytään määrittelemään. Luottosuhdetta perustettaessa on suositeltavaa ja joillakin aloilla jopa lain mukaan pakollista tehdä kirjallinen luottosopimus, jossa on sovittu luoton ehdoista, kuten kuluista ja koroista. (Leppiniemi 2005, 192–193.)

3.1 Korko

Marianne Saine (2009) kiteyttää artikkelissaan *Rahan ostokulut läpinäkyviksi* hyvin perustein, miksi pienlainan myöntäjät odottavat ja vaativat lainapääomalleen suurempaa korkoa suhteessa muihin kuluttajaluottoihin;

Rahan hinta on korko. Se on korvaus rahoittajalle siitä, ettei raha ole tämän käytössä. Koron suuruus määräytyy velkarahan riskin mukaan. Mitä suurempi riski, sitä suurempi korko. (Saine 2009.)

Koronkiskontaa lukuun ottamatta pienlainan myöntäjä voi vapaasti hinnoitella lainansa korkoprosentin avulla (Saine 2009). Rikoslain mukaan koronkiskonnalla tarkoitetaan tapahtumaa, jossa luoton korko ylittää huomattavasti julkisen valvonnan alaisten rahalaitosten tai pankkien vastaavanlaisessa luotonannossa ottaman tavanomaisen koron. Rikoslaisissa määritellään koronkiskonta taloudellisen edun, joka on selvästi epäsuhteessa vastikkeeseen, hankkimiseksi. (Rikoslaki 19.12.1889/39)

Koron voi sopia joko kiinteäksi tai vaihtuvaksi. Vaihtuvakorkoisissa sopimuksissa yleisesti sovitaan korkoperustaksi vaihtuva viitekorko, jonka lisäksi sovitaan sopimuskohtainen, kiinteä marginaalikorko. Luottosopimuksissa yleisiä viitekorjoja ovat muun muassa peruskorko, prime-korko ja euribor-korko. Valtionvarainministeriö vahvistaa kiinteistä koroista esimerkiksi peruskoron, joka vahvistetaan kaksi kertaa vuodessa, ja viivästyskoron viitekoron vuosittain. (Leppiniemi 2005, 95.)

On syytä huomioida, että pikalainoissa pääomalle asetettu korkoprosentti ei ole läheskään sama asia kuin pikalainan tuotto prosentti. Korkoprosentti määritellään lainajakson alussa, eikä korkoprosenttiin liity epävarmuutta. Toisin kuin korkoprosentti, tuotto prosentti nähdään vasta lainajakson loputtua. Tuotto, joka on yksinkertaisuudessaan kahden hinnan välinen erotus, voidaan laskea vasta, kun kaikki lainaan liittyvät saatavat on suoritettu takaisin yritykselle ja laina on kokonaisuudessaan maksettu takaisin. (Anderson 2000, 64–65.)

Oikeusministeriö on vuonna 2010 asettanut asetuksen kuluttajaluoton todellisesta vuosikorosta (Valtion säädöstietopankki 15.9.2010/824). Todellinen vuosikorko sisältää kaikki luoton kustannukset ja ottaa huomioon tehdyt lyhennykset vuosittaiseksi koroksi muunnettuna. Todellinen vuosikorko on aina laskettava oikeusministeriön asettaman kaavan mukaisesti ja ilmoitettava vähintään yhden desimaalin tarkkuudella. (Kuluttajavirasto 2011.) Oikeusministeriön asetuksen mukaan kuluttajaluoton soveltamisalaan kuuluvan lainan todellinen vuosikorko lasketaan asetuksen liitteen ensimmäisessä osassa esitetyn matemaattisen kaavan mukaisesti (Valtion säädöstietopankki 15.9.2010/824).

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

Kuvio 1 – Pienlainan todellisen vuosikoron laskentakaava (Valtion säädöstietopankki 15.9.2010/824).

Pikalainan todellisen vuosikoron laskentakaava on perusyhtälö, joka määrittää luoton todellisen vuosikoron osoittamalla vuositasolla yhtäläisyyden luoton nostoerien ja takaisinmaksujen ja maksujen summan nykyarvon välillä. Yhtälössä

X	= todellinen vuosikorko
m	= viimeisen nostoerän järjestysnumero
k	= nostoerän numero, joten $1 \leq k \leq m$
C_k	= nostoerän k määrä
t_k	= vuosina ja vuosien osina ilmoistu ensimmäisen nostoerän nostopäivän ja kunkin myöhemmin nostoerän nostopäivän välinen aika, joten $t_1 = 0$
m'	= viimeisen takaisinmaksun tai maksun numero
l	= takaisinmaksun tai maksun numero
D_l	= takaisinmaksun tai maksun määrä
S_l	= vuosina ja vuosien osina ilmaistu ensimmäisen nostoerän nostopäivän ja kunkin takaisinmaksun tai maksun maksupäivän välinen aika.

Todellisen vuosikoron tarkoituksena on luoda kuluttajalle luotettava mittari, jonka avulla kuluttaja voi asiallisin perustein arvioida ja vertailla eri luottojen todellista hintaa. Todellinen vuosikorko tulee aina kuluttajansuojalain mukaan ilmoittaa, vaikka luoton euromääräinen kustannus olisi myös ilmoitettu. Mikäli todellista vuosikorkoa ei ole mainittu tai sitä ei ole esitetty selkeästi, voidaan esimerkiksi luoton markkinointi katsoa harhaanjohtavaksi. (Kuluttajavirasto 2011.)

3.2 Riski

Jos päätöksen seuraukset olisivat aina ennalta tunnettuja ja näin ollen varmoja, tekisi rationaalinen päättäjä aina sen päätöksen, joka olisi hänen hakemansa hyödyn näkökulmasta kannattavin (Alvarez & Koskinen 2007, 1). Näin ei kuitenkaan valitettavasti ole, vaan jokaiseen rahan sijoittamiseen liittyvään päätökseen liittyy aina myös riski. Yleisesti rahoitusmarkkinoilla katsotaan, että mitä suurempi riski sijoituksessa on, sitä suurempaa tuottoa sijoitukselta odotetaan korvaukseksi riskin ottamisesta. (Anderson 2000, 65.)

Rahoitusmaailmassa riski on epävarmuuden mittari. Riskiä arvioidessa mitataan sijoitetun pääoman tuotto-odotuksen epävarmuutta. (Martikainen & Martikainen 2006, 176.) Yleisessä arkikielessä riski kuvastaa mahdollisen menetyksen todennäköisyyttä. Riskin luonteeseen kuuluu yleensä satunnaisuus ja sattumanvaraisuus, mutta ei aina välttämättä ennalta-arvaamattomuus, sillä mahdollisiin riskeihin ja niiden toteutumiseen voidaan varautua. Riskin toteutumisen todennäköisyyttä voidaan mitata muun muassa matemaattisten kaavojen ja mallien avulla tai esimerkiksi henkilökohtaisen ammattituntemuksen pohjalta. Kun mahdollisiin riskeihin on varauduttu hyvin, puhutaan riskinotto- ja riskinkantokyvystä: kyvystä jatkaa normaalia toimintaa, vaikka riski toteutuisikin. (Anderson 2000, 23; Erola & Louto 2000, 23.)

Lähes kaikkia yrityksiä koskee luottoriski. Luottoriski liittyy olennaisesti myyntisaamisiin, jotka syntyvät yrityksen myydessä luotolla asiakkailleen. (Niskanen & Niskanen 2006, 238.) Luottoriski toteutuu, mikäli asiakas ei kykene syystä tai toisesta suorittamaan velkaansa (Leppiniemi 2005, 53).

Yksi yritysten riskienhallinnan pääperiaatteista on tunnistaa riski ja minimoida sen toteutumisen vaikutukset yrityksen liiketoimintaan. Mikäli riskien vaikutuksia ei voida eliminoida, voidaan niihin kuitenkin varautua tai riskiä voidaan siirtää. (Erola & Louto 2000, 79–80.) Luottoriskien hallinnan ensisijaisena tavoitteena on minimoida luottotappion todennäköisyys (Leppiniemi 2005, 54). Luottoriskin voi osittain siirtää käyttämällä factoring-rahoitusmahdollisuutta, jossa myyntisaamiset myydään factoring-palvelua tarjoavalle yritykselle. Tällöin toinen yritys ostaa osan luottoriskiä myyntisaamisten mukana. (Talponen 2002, 55; Talponen 2002, 61). Factoring-palveluun voidaan liittää erilaisia sivupalveluja, esimerkiksi perintäpalveluja tai tilastopalveluja (Leppiniemi 2005, 149).

Jokaisella rahoitusyhtiöllä on oma luotonantopolitiikkansa. Luottoriskien arviointi kuuluu yleisenä osana luotonantopolitiikkaa. Luottoriskin arvioinnissa määritetään asiakkaalle luottokelpoisuusluokka ja arvioidaan asiakkaan maksukyky. Arvioinnissa käytetään apuna yleensä arvostettua tietolähdettä sekä rahoitusyhtiön omia arviointimenetelmiä. (Talponen 2002, 21–24.)

Yhtä arvostetuista tietolähteistä edustaa Suomen Asiakastieto Oy. Suomen Asiakastieto Oy myy luottotietoinformaatiota luotonannon päätöksen tueksi. Asiakastiedon faktapalvelut perustuvat Suomen suurimpaan yritys- ja luottotietokantaan, joka sisältää yritysten luottotietoarviointien lisäksi myös yksityishenkilöiden maksukäyttäytymistietoja. Asiakastiedon henkilökäytäntöpalvelu tarjoaa yksityishenkilön maksuhäiriötiedot sekä maksuhäiriöarvioinnit. Suomen Asiakastieto Oy:n tietokanta on aina yritysten käytettävissä internetin kautta. Asiakastiedon Online-palvelun kautta yritykset voivat analysoida asiakaskuntaansa tai jopa automatisoida luottopäätösten teot. (Talponen 2002, 33–34.)

Luotonhallinta on luottoriskin hoitoa. Luotonhallinta pitää sisällään toimenpiteitä, joilla esimerkiksi luottotappiot ja erääntyneet myyntisaamiset pystyttäisiin poistamaan tai minimoimaan. (Hedman 1992, 67, Salmenoja 2009, 18.) Luottoriskien hallinta on yksi tärkeimmistä yrityksen riskienhallinnan osista. Luottoriskit voidaan jakaa eri kategorioihin, joista yksi on kaupallinen riski. Kaupallinen riski tarkoittaa velallisen kykyä suoriutua maksuvelvoitteistaan. (Talponen 2002, 14–15.)

Rahoitusmarkkinoilla mitä suurempi on riski sitä suurempaa tuottoa sijoittajat myös vaativat (Leppiniemi & Puttonen 2002, 157). Riski tulisi aina ottaa huomioon luottoa myöntävässä yrityksessä sijoittamalla riskin suuruus eri laskentamallien avulla korkoprosenttiin. Mitä korkeampi riski, sitä korkeampaa korkoa tulisi käyttää. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 111.) Vakuudettoman luoton korkoprosenttiin on aina laskettu mukaan niiden myöntämiseen sisältyvä riski (Lähteenmaa & Strand 2008, 12).

3.2.1 Asiakas liiketoiminnan riskinä

Yksityishenkilöiden luottokelpoisuuden arvioinnissa voidaan tukeutua muun muassa luotonantajayrityksen omiin asiakastilastoihin ja siihen perustuvaan seurantaan, luottotietoyritysten erilaisiin tutkimuksiin ja tilastoihin sekä luokittelujärjestelmiin. (Leppiniemi 2005, 195.)

Mikko Parjanne on Risto Suvialan teoksessa *Credit Management* (1990) esittänyt maksuhäiriöisen sekä maksuhäiriöttömän yksityishenkilön profiilin. Näissä profiileissa muuttujina katsotaan olevan muun muassa perheen rakenne, työsuhde ja sen kesto, omaisuus ja varallisuus. Maksuhäiriöisen henkilön profiilissa henkilön perherakenne oli suuri, eli perheeseen liittyi miehen ja vaimon lisäksi lapsia. Henkilö asuu vuokra-asunnossa ja perheen kuukausimenot ovat suhteessa suuret perheen nettotuloihin. Henkilön pääasiallinen tulojen lähde on työttömyyskorvaukset tai muu minimipalkka, henkilö ei omista kalliita kulutushyödykkeitä, pankkitiliä tai puhelinta. Maksuhäiriöttömän henkilön profiilissa taas perheen rakenne on pieni ja työsuhteen kesto on pitkä. Henkilöllä on säännölliset tulot jotka ovat suuremmat kuin henkilön kuukausittaiset menot. Henkilöllä on omistuksessaan varallisuutta ja kalliita kulutushyödykkeitä. (Leppiniemi 2005, 196–197.)

Petra Salmenoja Turun ammattikorkeakoulusta on vuonna 2009 tutkinut pikavippiasiakkaiden luottokelpoisuuden arviointia. Salmenojan mukaan pienlaina-asiakas on lainan myöntäjälle suhteellisen tuntematon, sillä vakuudeton laina

myönnetään helposti, kunhan vain asiakkaan maksuhäiriörekisteri on puhdas. (Salmenoja 2009, 31.)

Puhdas maksuhäiriörekisterikään ei kuitenkaan takaa lainan myöntäjälle riskivapaata asiakasta. Salmenoja on tutkinut työssään tarkasti pikalaina-asiakkaan riskipitoisuutta. Koska pienlaina-asiakkaista saatava tieto on hyvin vähäinen lainan luonteen vuoksi, on Salmenoja mitannut niitä mitattavissa olevia asioita, joita pienlaina-asiakkaiden lainatietojen perusteella on pystytty keräämään. Näitä muuttujia ovat muun muassa asiakkaan sukupuoli, ikä, asuinpaikkakunta sekä myönnetyn luoton määrä. (Salmenoja 2009, 45–46.)

Salmenojan tutkimuksen mukaan, kaikkein pienimmän riskin sisältävät espoolaiset 36–45-vuotiaat naiset, joille on myönnetty 100–199 euron suuruinen lainapääoma. Suurimman riskin sisältävät turkulaiset 18–25-vuotiaat miehet, joille on myönnetty 200–299 euron suuruinen lainapääoma. Prosentuaalisesti suurimmat erot asiakkaiden riskeissä ilmenivät kuitenkin tiedossa, oliko asiakkaalla perinnässä useampia pikalainoja. Mikäli perinnässä oli vain yksi perittävä laina, saapui maksusuoritus nopeammin, kuin jos perinnässä oli useampia pikalainoja, viivästyivät maksuajat huomattavasti pidemmiksi. (Salmenoja 2009, 46.)

Yksi kuluttaja-asiakkaan riskinarvioimistyökalu on niin kutsuttu pisteytysmalli, englanniksi *Credit Scoring Model* (Salmenoja 2009, 21). Scoring-mallit ovat tilastollisia menetelmiä, joilla ennakoidaan uusien luotonhakijoiden maksukäyttäytymistä ja maksukäyttäytymisriskiä (HE 241/2006 vp). Pisteytysmallissa kuluttaja-asiakkaalle annetaan pistemäärä muun muassa luottohakemuksessa kysyttävien ennakkotietojen tai yrityksen oman asiakasrekisterin historian avulla. Yleisimmin pisteytystiedot luodaan yrityksen omista asiakastietorekistereistä seuraamalla asiakkaan maksukäyttäytymistä. Luottoyritys määrittelee tietyn pisteasteikon, jonka mukaisesti asiakkaan luottopäätös on kielteinen tai myönteinen, ja yleisesti ottaen, miten enemmän pisteitä asiakkaalla on, sitä suurempaa luottoa hänelle myös myönnetään. (Salmenoja 2009, 21–22.)

Suomen Asiakastieto Oy tarjoaa rahoitusyrityksille luoton- ja riskienhallintaan Scoring –päätöksentekopalvelua. Asiakastiedon Credit Scoring –palvelussa

luotonhakijalle annetaan tietokannan perusteella pistemäärä, jonka pohjalta luottopäätös tehdään. Myös myönnettävän luoton määrä pystytään palvelussa suhteuttamaan luoton hakijalle annettavaan pistemäärään. Palvelussa hakijan pistemäärään ja näin ollen maksuhäiriöriskin määrään vaikuttaa hakijan perustiedot, kuten hakijan siviilisääty, tulos, työsuhteen kesto, asumismuoto, ikä ja mahdolliset aikaisemmat maksuhäiriömerkinnät. Näitä eri tietoja tarkastellen luodaan pistemäärä, joka kertoo hakijan maksuhäiriöriskin suuruusluokan. Suomen Asiakastieto Oy:n tarjoama Credit Scoring –palvelu pystytään muokkaamaan rahoitusyrityksen asiakaskuntaa ja luotonantopolitiikkaa vastaavaksi räätälöimällä Credit Scoring –palvelu rahoitusyhtiön toiveiden mukaisesti. (Suomen Asiakastieto Oy 2012d.)

Asiakastiedon Credit Scoring –palvelumalli pystytään liittämään joko osaksi rahoitusyritysten luottihakemusten käsittelyjärjestelmää tai sillä voidaan kokonaan ulkoistaa luottopäätösten tekemisprosessi. Palvelumallin yksityishenkilöiden maksukäyttäytymisen mallintaminen ja asiakkaiden taustojen arviointi on tarkoitettu pienentämään rahoitusyrityksen luottotappioriskejä. (Suomen Asiakastieto Oy 2012d.) Palvelun automaatiolla myös nopeutetaan asiakkuuksien hallintaa, sillä palvelu yhdistää tarvittaessa useasta eri lähteestä tietoja reaaliaikaisesti (Suomen Asiakastieto Oy 2012e).

Suomen pienlaina-alan markkinajohtajiin kuuluvan Ferratum Finland Oy:n lainatoiminnasta vastaavan Saku Timosen mukaan noin 15 prosenttia kaikista pienlainasaatavista etenee perintään asti. Perintään edenneistä saatavista kaksi kolmasosaa suoritetaan ennen, kuin asiasta voidaan kirjata velallisen rekisteriin maksuhäiriömerkintää. (Ferratum Finland Oy 2011.)

3.3 Tuotekohtainen kustannuslaskenta

Kannattava liiketoiminta muodostuu kannattavista tuotteista. Kustannusten tietäminen ja tunteminen on tuotteen kannattavuuslaskennan perusta. Kustannuslaskennan yksi tärkeimmistä tehtävistä on siis tuottaa tietoa tuotteen kannattavuusanalyysistä ja hinnoittelua varten. (Niskavaara 2010, 97.)

Tuotekustannuslaskennan avulla vastataan yksinkertaisesti kysymykseen, mitä tuotteen valmistus yritykselle maksaa. Toimiva ja riittävän tarkka kustannuslaskentajärjestelmä on hyvä yrityksen talouden suunnittelua ajatellen. Kustannuslaskenta (*cost accounting*) sekä kustannusten hallinta (*cost management*) ovatkin menestyvän yrityksen tärkeimpiä kustannuslaskentatyökaluja. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 34.)

Liiketoiminnan yleisimmän luokittelun mukaan kustannukset jaotellaan muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin. Kustannuslaskennassa yleensä kustannusten riippuvuus toiminta-asteesta määrittelee sen, kuuluuko kustannus kiinteisiin vai muuttuviin kustannuksiin, sillä muuttuvien kustannusten oletetaan kasvavan ja vähenevän toiminta-asteen mukaan. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 51–52.) Tuotekohtaisessa kustannuslaskennassa kiinteät ja muuttuvat kustannukset voidaan jaotella myös välittömiin ja välillisiin kustannuksiin. Välittömät kustannukset ovat usein muuttuvia ja voidaan luontevasti kohdistaa tietylle tuotteelle, kun taas välillisiä kustannuksia on vaikeampi suoraan kohdistaa yksittäiselle tuotteelle. Näiden kustannusluokitteluiden lisäksi voidaan puhua erillis- ja yhteiskustannuksista. Tuotekohtaisesti katsottuna erilliskustannukset yleensä määritellään niiksi kustannuksiksi, jotka jäisivät pois, mikäli tuotettakaan ei valmistettaisi. Yhteiskustannuksia ovat puolestaan ne, joiden määrään ei tuotteen suorite-määrällä ole suoranaisia vaikutuksia. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 54.)

Erillis-kustannukset	Muuttuvat kustannukset	Välittömät kustannukset	Kokonaiskustannukset
Yhteis-kustannukset	Kiinteät kustannukset	Välilliset kustannukset	

Kuvio 2 – Kustannusluokittelu (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 51).

Tuotekohtaisia kustannuksia laskettaessa on hyvä muistaa myös tuotteen yksikkökustannukset. Keskimääräiset, muuttuvat ja kiinteät yksikkökustannukset saadaan jakamalla kuhunkin jaotteluluokkaan kuuluvat kustannukset suoritemäärällä. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 55.)

Perinteinen tuotekustannuslaskenta laaditaan yleensä kahdella eri tavalla: tuotekohtaisilla katetuottolaskelmilla sekä niin sanotuilla täyskatteellisilla laskentamalleilla eli omakustannuslaskennalla (Niskavaara 2010, 121-122). Yrityksen toiminnan suunnittelun ja kehittämisen kannalta kuitenkin yksi suositelluista kustannuslaskentatyökaluista on toimintoperusteinen kustannuslaskenta (engl. *ABC – Activity-Based Costing*). Toimintolaskennassa nimensä mukaan selvitetään tuotekohtaisesti toimintojen yksikkökustannukset. (Niskavaara 2010, 99.)

Toimintoperusteisessa kustannuslaskennassa päätavoitteena on selvittää toimintojen yksikkökustannukset tuotekohtaisesti (Niskavaara 2010, 99). Toimintoperusteisessa laskentamallissa on kuitenkin kyse myös paljon muusta. Siinä missä perinteisessä kustannuslaskennassa laskennan kohde on aina tuote, kustannusperusteisessa laskentamallissa laskennan kohteena on niin ikään tuotteen ja tuotteesta aiheutuvat toiminnot, kuten esimerkiksi tuotteen osto, myynti, valmistus. Toimintoperusteisessa kustannuslaskennassa laskennan kohteet ovat paljon monipuolisemmat mitä perinteisessä kustannuslaskennassa, jolloin tuotekohtaisen laskennan rinnalla voidaan laskentamallista käyttää myös termiä *prosessilaskenta*. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 132–133.)

Kaikki kustannuslaskentamallit liittyvät osaltaan tärkeästi yrityksen tuotteen tai palvelun hinnan asettamiseen (*price setting*) sekä hinnoitteluun (*pricing*). Tavoitehinnan on ylitettävä tuotteen valmistuksesta johtuvat kustannukset sekä tuotettava yritykselle voittoa. Näin ajatellen kustannuslaskenta muodostaa hinnoittelulle pohjan. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 35.)

3.4 Hinnoittelu

Tuotteen tai palvelun hinnoittelu on monivaiheinen prosessi. Hinnoittelun perimmäisenä tarkoituksena on saavuttaa asetetut liiketaloudelliset tavoitteet ja menestyä kilpailussa muita tarjoajia vastaan. (Yritystulkki 2012, 3.) Hinnoittelupäätökset ovat myös hyvin strategisia päätöksiä, jotka on hyvä tehdä mahdollisimman pitkäjänteisesti. Monilla asiakkailla on niin sanotusti ”pitkä muisti” ja kerran annettua hintatasoa voi olla vaikea muuttaa seuraavassa kaupassa. (Niskavaara 2010, 120.)

Tuotteen myyntihinta koostuu useimmiten kysynnän, markkinoilla olevien kilpailevien tuotteiden tai palveluiden sekä yrityksen omien kustannusten mukaan (Yritystulkki 2012, 3). Kysyntälähtöisessä hinnoittelussa pyritään arvioimaan asiakkaan kokema hyöty ja kuinka paljon asiakas olisi valmis tästä hyödystä maksamaan. Kysynnän lisäksi hinnoitteluun vaikuttaa suuresti myös kilpailijoiden vastaavien tuotteiden tai palveluiden hinnoittelustrategiat. Yrityksen omat hinnoitteluperiaatteet voidaan strategisesti suhteuttaa kilpailijoiden hintoihin esimerkiksi joko pyrkimällä markkinoiden hintajohtajaksi tai hintaseuraajaksi. (Niskavaara 2010, 120–121.)

Kysynnän ja kilpailun kautta syntyy niin kutsuttu markkinahinta (Niskavaara 2010, 121). Markkinalähtöisessä hinnoittelussa tuotteen tai palvelun hinta määräytyy markkinoilla olevien kilpailijoiden hinta-asteikon mukaisesti. Tuotteen kysyntä asettaa useimmiten hinnoittelulle ylärajan, kun taas tuotteen kustannukset asettavat hinnalle alarajan, jolloin saadaan näiden kahden hinnan väliin jäävä alue, eli hinnoittelualue. Markkinaperusteisessa hinnoittelussa hinnoittelualueen tunteminen sekä ostajien maksukyvy- ja halun tunteminen on tärkeää, mikäli yritys haluaa poiketa hinnoittelualueelta joko ylös tai alaspäin. (Kulmala 2012, Richards ym. 2005, 26–29.)

Kustannusperusteisen hinnoittelun perustana on, että tuotteen myyntihinnan on katettava kaikki kustannukset ja voittotavoite. Kustannusperusteisessa hinnoittelulaskennassa tuottaja laskee tai arvioi hyödykkeen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset ja sen jälkeen laskee tuotteelle haluamansa tuottotavoitteen.

(Kulmala 2012, Richards ym. 2005, 26–29.) Puhtaasti kustannusperusteisesti hintaa harvemmin enää asetetaan, mutta oma kustannuslaskennallinen hintataso tulee ehdottomasti tuntea hinnan asettamisessa. (Niskavaara 2010, 120–121.)

Katetuottoperusteisessa hinnoittelumallissa lasketaan katetuottotavoite, joka kattaa kaikki kustannukset ja jäljelle jää voittoa. Hinnoittelulaskelmissa katetuottohinnoittelu on useimmiten yksittäisen tuotteen tai palvelun minimikatetuotto-prosentin määrittämistä. Katetuottoajattelussa hinnoittelumallina tulee ottaa huomioon, ettei aseta liian helposti samoja kateprosentteja eri tuotteille vuodesta toiseen, jolloin yksittäisen tuotteen kustannusrakenteiden erot jäävät helposti huomioimatta. (Niskavaara 2010, 122.) Katetuotto lasketaan yksinkertaisuudessaan vähentämällä myyntituotoista muuttuvat kustannukset. Kun katetuotosta vähennetään kiinteät kustannukset, jäljelle jää voitto. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 62.) Näin esimerkiksi yksittäiseen tuotteeseen kohdistetuilla kustannuslaskelmilla sekä määrittelemällä voittotavoite, nähdään myös katetarve (Niskavaara 2010, 122).

Katetuottolaskentaa käytetään analysoidessa lyhyen tähtäimen kannattavuustekijöitä. Katetuottoajattelua voidaan soveltaa yrityksessä niin koko yritykseen, tulosityksikköön, asiakkaaseen kuin tuotteeseenkin. Kateanalyysissä kustannukset jaotellaan yksinkertaisuudessaan kiinteisiin sekä muuttuviin kustannuksiin ja näiden avulla pystytään tarkastelemaan erityisesti volyymiä, kriittistä pistettä sekä varmuusmarginaalia. Tässä kannattavuuslaskelmassa kaikki laskettavat muutokset on yksinkertaisesti oletettu lineaariseen muotoon, joka ei kuitenkaan useimmiten vastaa todellisuutta. Katetuottolaskenta kuitenkin sopii hyvin yksinkertaistetuksi laskentamalliksi ja analyysityökaluksi toimialoille, joissa myydään pääasiassa volyymillä. (Niskavaara 2010, 110.)

3.4.1 Hävikki

Luottotappiolla on suuri kokonaisvaikutus yrityksen myyntiin. Luottotappiot vähentävät yrityksen tulosta vaikuttamalla myyntilukuihin radikaalisti. Luottotappiot lisäävät yrityksen myynnin lisätarvetta huomattavasti, sillä myyntituottojen on korvattava luottotappioista syntynyt vaje. (Talponen 2002, 15.)

Kaupan teossa kärsitään aina hävikistä (Yritystulkki 2012, 5). Hävikki tulee ottaa aina hinnoittelussa mukaan huomioon. Eri toimialoilla ja yrityksissä hävikki on yleensä erisuuruinen ja johtuu erinäisistä asioista. Esimerkiksi kulutustavara-kaupassa hävikki on huomattavasti suurempi kuin esimerkiksi autokaupassa. (Mäkinen ym. 2004, 102.) Pikalaina-alalla toimivat yritykset kuvailevat syntyviä luottotappioita heidän suurimmiksi hävikkimenoikseen (Leskinen 2002). Luottotappiot tulee aina ottaa huomioon voittotavoitetta asetettaessa, sillä pienikin hävikki myynnissä suurentaa huomattavasti yrityksen tarvetta kasvattaa kokonaismyyntiprosenttia. (Talponen 2002, 14.)

Taulukko 3 – Hävikki (Yritystulkki 2012, 15).

Hävikkiprosentti	Myyntikateprosentti				
	15	20	25	30	35
1	7	5	4	3	3
2	15	11	9	7	6
3	25	18	14	11	9
5	55	33	25	20	17
7,5	100	60	43	33	27
10	200	100	76	50	40

Taulukosta 3 – Hävikki, nähdään, että jo pienikin hävikkiprosentti yrityksen kokonaismyynnistä suurentaa yrityksen kokonaismyyntikateprosentin tarvetta huomattavasti. Esimerkiksi, mikäli tuotteen myyntikateprosentti on 20 prosenttia, ja tämän tuotteen myynnissä koetaan viiden prosentin hävikki (luottotappiot), täytyy yrityksen myydä tuotetta jopa 33 prosenttia enemmän, vain että tuotteen myyntikate säilyisi ennallaan. Mitä pienempi on yksittäisen tuotteen myyn-

tikateprosentti sitä suuremmat vahingot luottotappioilla on myyntikatteeseen. Esimerkiksi, mikäli tuotteen myyntikateprosentti on 15 prosenttia ja yritys kokee tuotteen myynnissä 10 prosentin hävikin, joutuu yritys lisäämään myyntiään kaksisataakertaiseksi, jotta syntynyt hävikki saataisiin takaisin. (Yritystulkki 2012, 15.) Taulukossa 4 - luottotappiot, tarkastellaan taulukon 3 lukuja euro-määräisesti (Talponen 2002, 15).

Taulukko 4 – Luottotappiot (Talponen 2002, 15).

Luottotappio				
Euro	Voittoprosentti ennen veroja			
	5%	8%	10%	12%
50	1 000	625	500	417
500	10 000	6 250	5 000	4 170
5 000	100 000	62 500	50 000	41 700
10 000	200 000	125 000	100 000	83 400
50 000	1 000 000	625 000	500 000	417 000

Taulukosta 4 - luottotappiot, nähdään, että mikäli yrityksen voittomarginaali on esimerkiksi 10 prosenttia ja yritys kokee 10 000 euron kaupan menetyksen, tarvitaan 100 000 euron lisämyynti korvaamaan 10 000 euron luottotappio. Mikäli voittomarginaali on 5 prosenttia, tarvitaan jopa tuhannen euron lisämyynti, mikäli halutaan korvata 50 euron luottotappio. (Talponen 2002, 15.) Kuten taulukossa 3 – Hävikki, näemme myös taulukossa 4 – luottotappiot, että mitä pienempi tuotteen voittomarginaali on, sitä suuremmat vahingot pienelläkin luottotappiomäärällä syntyy ja sitä suurempi on korvattavan myynnin määrä. (Talponen 2002, 15.)

Yrityksen tulee aina seurata hävikkiä ja pyrkiä minimoimaan se (Mäkinen ym. 2004, 102). Taulukkojen avulla näemme, kuinka tärkeää on kiinnittää huomiota yrityksen luottotappioiden ehkäisemiseen eli luottotappioriskien hallintaan. (Talponen 2002, 15–16.)

Keinoja luottotappioiden vähentämiseksi luottoyhtiöissä on monia. Tällaisia ovat muun muassa takaukset, luottovakuudet, pankkien ja rahoitusyhtiöiden instru-

mentit, lyhennetyt maksuehdot, käteisalennukset, omistusoikeuden pidätys, maksuohjelmat, ennakkomaksut ja luottopäätöstä antaessa tehty luottoriskianalyysi. (Talponen 2002, 54.) Myyntisaamiset voidaan myös vakuuttaa luottovakuutuksella (Talponen 2002, 65). Yllä olevia keinoja luottotappioiden vähentämiseksi voidaan kuitenkin pikalainayrityksissä käyttää hyvin huonosti, koska pikalaina on luonteeltaan vakuudeton laina.

3.5 Pääoman tuotto

Yritystoiminta on kannattavaa, kun yritys pystyy omasta toiminnastaan saadulla tuotolla kattamaan menonsa ja kulunsa sekä saavuttamaan asettamansa voittotavoitteen (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 19). Yrityksen kannattavuuden ensisijainen mittari on yrityksen voitto (Leppiniemi 2005, 259).

Kannattavuus voidaan karkeajakoisesti määrittellä yleensä kahdella tavalla: absoluuttisesti tai suhteellisesti. Absoluuttinen kannattavuus määritellään yleisesti ja yksinkertaisesti siten, että toiminnasta saatujen tuottojen on oltava toiminnan kuluja suurempia, jotta yritys voi tehdä voittoa. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 19–20.) Suhteellinen kannattavuus taas tarkoittaa yrityksen toimintaan sijoitetun pääoman ja yritystoiminnan tuloksen välistä suhdetta. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 19; Leppiniemi 2005, 257.) Suhteellinen kannattavuus mittaa absoluuttisen kannattavuuden suhdetta siihen yrityksen toimintaan sijoitetun pääoman määrään, joka tarvitaan absoluuttisen kannattavuuden aikaansaamiseksi. (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 19–20.)

Absoluuttinen kannattavuus:	$\text{Tuotot} - \text{Kulut} = \text{Voitto}$
Suhteellinen kannattavuus:	$\frac{\text{Yritystoiminnan tulos}}{\text{Yritykseen sijoitettu pääoma}}$

Kuvio 3 – Absoluuttinen ja suhteellinen kannattavuus (Neilimo & Uusi-Rauva 2002, 19–20).

Yksi yrityksen kannattavuuden tarkastelukeino on suhteuttaa yrityksen tulos yrityksen liikevaihtoon. Tässä tunnusluvussa nähdään ja tunnusluvun avulla voidaan analysoida sekä yrityksen kannattavuutta että myös yrityksen tapoja, joilla voitto pyritään saavuttamaan, kuten esimerkiksi hinnoittelupolitiikkaa. (Leppiniemi 2005, 257.)

Rahan kiertokulttu tarkoittaa sidotun pääoman ja siitä saadun myyntituoton palaamista takaisin yrityksen käyttöön. Eri liiketoimintamalleissa rahan kiertokulut ovat erilaisia, siksi pääoman sitoutuminenkin näkyy näissä eri tavoin (Niskavaara 2010, 101). Sidotun pääoman ja liikevoiton suhdetta laskettaessa saadaan selville pääoman tuotto (ROCE%, Return On Capital Employed -%), mutta tarkastelemalla liikevoittoprosentin ja pääoman kierron suhdetta saadaan lisää ymmärrystä liiketoiminnan kannattavuudesta ja sen parantamisen edellytyksistä. (Niskavaara 2010, 130.) Lisäämällä pääoman käytön tehokkuutta eli kasvattamalla pääoman kiertonopeutta yritys pystyy kasvattamaan koko pääoman tuottoprosenttiaan. Pääoman kiertonopeuden laskentakaavat perustuvat ajatukseen, jossa samalla, entisen suuruisella pääomalla ehditään aikaansaamaan entistä suurempi liikevaihto. (Niskanen & Niskanen 206, 54.)

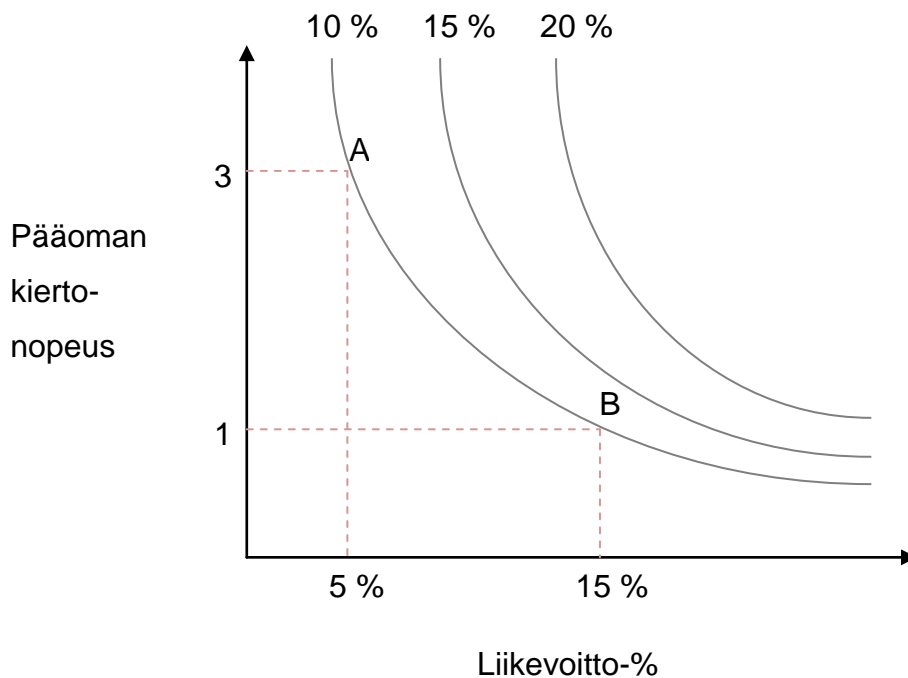
$$\text{Pääoman tuottoaste -\%} = \frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Sidottu pääoma}}$$

$$\text{Pääoman tuottoaste -\%} = \text{Liikevoitto-\%} \times \text{pääoman kiertonopeus}$$

Kuvio 4 – Pääoman tuottoasteprosentti (Niskavaara 2010, 130).

Yrityksen kannattavuutta suhteessa pääoman kiertonopeuteen pystytään tarkastelemaan hyvin juuri pääoman tuottoasteen perusteella. Kuviossa 5 - pääoman tuotto, on tarkasteltu kahta kannattavaa yritystä A ja B. Yritys A:n liikevoittomarginaali on alhainen, joten kannattavan liiketoiminnan edellytys on tällöin korkea ja nopea pääoman kierto. Pääoman kierto taas on sitä parempi, mitä

suurempi on liikevaihto. Kuitenkin, monilla pääomavaltaisilla toimialoilla pääoman kierto on hidasta, kuten kuviossamme Yrityksellä B, jolloin kannattavan liiketoiminnan perusedellytyksenä on korkeampi liikevoittomarginaali. (Niskavaara 2010, 131.)

Kuvio 5 – Pääoman tuotto (Niskavaara 2010, 131).

Kuviosta 5 näemme, että jotta Yritys A:n pääoman tuottoaste prosentti olisi 15 prosenttia, tulee yrityksen saada kolmesta pääomasta viiden prosentin liikevoitto (Yritys A: ROCE-% = 3×5 %). Jotta Yritys B:n pääoman tuottoaste prosentti olisi 15 prosenttia, tulee yrityksen saada yhdestä pääomasta koko 15 prosentin liikevoitto (Yritys B: ROCE-% = 1×15 %).

Vaikka Yritys B:n pääoman kiertonopeus on alhainen eli hidas, ovat asiakkaat kuitenkin erinäisistä syistä valmiita maksamaan Yritys B:n tuotteista tai palveluista suhteessa paljon enemmän kuin mitä tuotteen tai palvelun kustannukset ovat. Näitä syitä voivat olla esimerkiksi erikoistuote kilpailijoiden nähden, erityinen brändi, imago, korkeatasoinen palvelu tai laatu ynnä muut erikoiskilpailute-

kijät. Näin Yritys B:llä on korkea liikevoittotaso, joka sallii pääoman pitkäaikaisen sidonnaisuuden. (Niskavaara 2010, 131.)

Yritys A:lla taas tuotteen tai palvelun liikevoittomarginaali on alhainen. Alhaisen liikevoittomarginaalin syitä voivat olla esimerkiksi standardituotteiden myynti, jossa yleisesti ottaen hintakilpailu on kovaa eikä hinta voi ylittää markkinahintaa. Tällöin yrityksen on keskityttävä volyyymiin, tehokkaisiin prosesseihin ja pääoman nopeaan kiertoon, joiden kautta varmistetaan hyvä kannattavuus pääoman tuottoprosentilla mitattuna. (Niskavaara 2010, 131.)

Pääoma on kuitenkin tuottanut tulosta vasta, kun koko saatava on saatu yrityksen kassaan (Talponen 2002, 13). Useilla aloilla tuotteita myydään laskuun, jolloin yrityksen pääoma on edelleen sidottuna myyntisaamisiin. Mitä pidemmän maksuehdon asiakas saa tai mitä pidempään asiakkaan maksu myöhästyy, sitä enemmän yritys menettää mahdollisuudessa sijoittaa saatavat rahat tuottavasti. (Niskavaara 2010, 144.) Pitkäaikaiset myyntisaatavat laskevat myös osaltaan yrityksen kannattavuutta hidastamalla pääoman kiertokulkua (Talponen 2002, 53). Myyntisaamisiin sitoutuvan rahan määrää voidaan analysoida rahan kiertoajan avulla. (Niskavaara 2010, 144.)

$$\text{Rahan kiertoaika päivissä} = \frac{\text{Myyntisaamiset} \times 365}{\text{Myynti}}$$

Kuvio 6 – rahan kiertoaika päivissä (Talponen 2002, 53).

Hitaat maksajat tulevat yllättävän kalliiksi velkojalle. Yllä olevan taulukon laskentakaavan mukaisesti esimerkiksi yritys, jolla on myyntisaamisia 10 miljoonan euron edestä ja myynti on 100 miljoonaa euroa, jo kahden päivän rahan kiertoajan nopeuttaminen säästäisi yritykselle 550 tuhatta euroa. (Talponen 2002, 53.)

4 PIKALAINAN RAKENNE

Tässä osaa tutkimusta pikalainaa tarkastellaan numeerisesti. Pikalainaa tutkitaan lukujen ja laskentamallien kautta, euromääräisten ja prosentuaalisten summien avulla. Tarkasteluissa käytetään muun muassa haastatteluiden kautta saatua informaatiota, Suomessa toimivien pikalainayrityksien julkisia yritystietoja sekä teoria-osuudessa esitettyjä malleja, joiden avulla pyritään luomaan mahdollisimman tarkat laskentaesimerkit pienlainasta.

Esimerkkilaskelmissa pyritään luomaan materiaali tutkimuksen päätavoitteen, eli kartoittamaan pikalainan tuoterakennetta ja tätä kautta rakentamaan pikalainatuotteen hinnoittelumalli. Esimerkkilaskelmien tavoitteena ei ole pyrkiä äärimmäiseen tarkkuuteen tutkittavien lukujen kannalta, vaan pyrkiä luomaan hyvät ja toiminnalliset laskentamallit pikalainoista lukuja apuna käyttäen. Esimerkkien tavoitteena on luoda malleja, joista pystyy johtamaan erinäisille pikalainatuotteille ja –yrityksille soveltuvia laskentakaavoja. Tästä syystä esimerkkilaskelmissa käytetyt luvut perustuvatkin olettamuksiin ja esimerkkejä varten olemassa olevasta johdettuihin lukuihin. Oletetut luvut toimivat esimerkeissä apuvälineinä, joiden tarkoituksena on selkeyttää luotua malliesimerkkiä.

Laskentaosiossa käytettävät johdetut olettamukset ja tiedot perustuvat Suomen Pienlainayhdistys ry:n jäsenyritysten julkisiin yritystietoihin sekä tehtyihin haastatteluihin. Suomen Pienlainayhdistyksen muodostavat yhteensä 12 pienlainayritystä, jotka edustavat yhdessä noin 70 prosenttia koko Suomen pienlaina-alasta (Suomen Pienlainayhdistys ry 2012a). Näin ollen käytetyt tiedot ja niistä johdetut luvut ja olettamukset voidaan katsoa yleispäteviksi Suomen pienlainarahoitusmarkkinoilla. Tutkitut yritykset ovat Oy Netford Capital Ltd, Ferratum Finland Oy, Oy Botnia Finance Ab, Get Capital Oy, Folkia AS (Suomen sivuliike), OPR-Vakuus Oy, Maxmani Oy, WestStar Oy, Risicum Oyj, NDN-Yhtiö Oy, Terrarahoitus Oy, Suomen Viestilaina Oy ja Vipster Oy. Esimerkkien luomisen avuksi on myös käytetty haastatteluista saatuja tietoja. Esimerkkien käy-

tännön luomista varten osa käytetyistä tiedoista on saatu henkilön X haastattelun tuloksista (henkilökohtainen tiedonanto 22.3.2012).

4.1 Pikalainan tuoterakenne

Pikalaina on tuote. Pienlainatuotteessa rahaa myydään kuluttajien käyttöön ennalta määrätyksi ajaksi, jolloin raha tulee palauttaa takaisin pienlainayritykselle. Samaa liikeideaa harjoitetaan kuluttajille tarjottavissa vuokratuotteissa.

Vaikka pikalainoja myöntävät yritykset tarjoavat myös rahoituspalveluita, myydään kuitenkin pikalainoissa euromääräistä rahasummaan tuotteena. Pikalainatuote on hyvin verrattavissa muihin kuluttajille tarjottaviin vuokratuotteisiin, kuten esimerkiksi vuokravideoihin, vuokra-autoihin tai vuokrattaviin lomamökkeihin. Näissä kaikissa vuokratuotteissa vuokratyöt myyvät kuluttajille tuotteensa käyttöoikeutta tietyksi ajaksi tietyllä hinnalla, aivan kuten pienlainayrityksetkin. Vaikka pikalainatuote ei olekaan hyödykesidonnainen, vuokratuotteita tarjoavien yritysten liikeidea on periaatteen tasolla lähes suoraan verrattavissa pikalainayritysten liikeideaan. Viiden euron hinnalla kuluttaja saa 20 euron arvoisen DVD:n käyttöönsä vuorokaudeksi. Kymmenen euron hinnalla kuluttaja saa 50 euron rahasumman käyttöönsä kahdeksi viikoksi.

Pikalainan yleisimmät tunnusmerkit ovat rahan nopea saatavuus, lainapääoman pienuus verrattuna muihin kuluttajalainoihin sekä lainan vakuudettomuus. Pikalainan ominaisuuksiin kuuluu myös lainan hakemisprosessin sähköistyminen etävälineen avulla tehtäväksi prosessiksi, jossa lainan hakija ja lainan myöntäjä eivät koskaan tapaa kasvotusten.

Tällä hetkellä pikalainatuotteiden tarjonta on laaja, vaikkakin kaikki tuotteet perustuvat lähes samaan kaavaan. Yksinkertaisuudessaan pienlainatuote koostuu lainan pääomasta sekä lainakuluista. Pääoma on summa, jonka lainan hakija saa käytettäväkseen sovituksi ajaksi. Lainan kulut eli lainan kustannus velalliselle on summa, jonka lainan myöntäjä vaatii korvaukseksi velalliselta pääoman käytöstä. Yhdessä lainan pääoma sekä lainan kulut muodostavat pienlainatuotteen velallisen takaisinmaksettavan hinnan. Pienlainan tuoteominaisuuksiin

kuuluu myös oleellisesti lainan ennalta sovittu takaisinmaksuaika sekä kuinka monessa erässä lainahinta tulee maksaa takaisin.

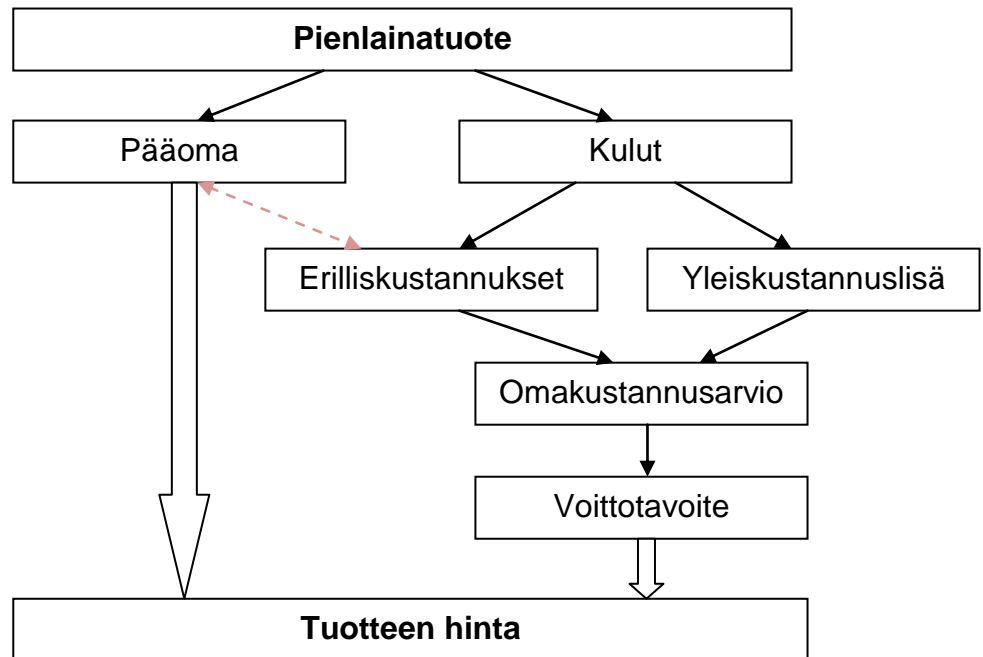
Taulukko 5 – Esimerkki pikalainatuotteen rakenteesta kuluttajalle. (Ferratum Finland Oy 2012b.)

Lainasumma	Maksuaika	Erä(t)	Kulut	Yhteensä
400,00 €	60 pv	255,00€ 255,00€	110,00 €	510,00 €

Taulukossa 5 nähdään Ferratum Finland Oy:n tarjoama 400 euron pikalainatuote. Ferratum Finland Oy:n 400 euron pikalainan saa käyttöönsä 60 päiväksi 110 euron hinnalla, jonka voi maksaa takaisin kahdessa erässä. Yhteensä lainan ottajalle tulee lainatuotteesta 510 euron lasku. Yleisesti ottaen pienin tarjottava pikalainasumma on 50 euroa, jonka saa käyttöönsä yrityksestä riippuen 14–60 vuorokaudeksi 7,00–17,00 euron hintaan. Suurimmat pikalainat rajoittuvat pikalainan määritelmän mukaan tuhannen euron suuruisiin lainattaviin pääomiin, jotka lainan ottaja saa käyttöönsä keskimääräisesti noin 60–90 vuorokauden laina-ajalla noin 200–300 euron hintaan. Mitä suurempi lainapääomiin siirrytään, sitä suurempi hajonta havaitaan eri yritysten pikalainatuotteiden ja tuotteiden hintojen tarjonnassa.

Vaikka pikalainojen tuotemäärittelyn mukaan pikalaina on korkeintaan kuuden kuukauden mittainen alle tuhannen euron laina, tarjoavat kuitenkin jotkin pikalainayritykset myös suurempia pääomia pidemmällä laina-ajalla. Tällöin kuitenkin puhutaan enemmän yksityishenkilön lainasta kuin pikalainasta, vaikka usein suurempia lainoja tarjoavat yritykset tarjoavat myös klassisia pikalainatuotteita. Useilla pikalainayrityksillä on myös niin sanottu nopean maksajan alennuspolitiikka, jonka mukaisesti maksamalla laskun ennen eräpäivää tai tiettyyn päivämäärään mennessä saa alennusta lainan hinnasta, mahdollisesti jopa koko lainan kulujen verran siten, että lainan ottaja maksaa takaisin vain lainaamansa pääoman summan.

Rahoitusyritykselle pikalainan tuoterakenne koostuu yksinkertaisuudessaan pikalainatuotteen pääomasta, tuotteen omakustannusarviosta, tuotteelle asetetusta tuottotavoitteesta ja valmiin tuotteen hinnasta.

Kuvio 7 – Pikalainatuotteen rakenne.

Pienlainatuotteen pääoma on lainan ottajan käyttöön myönnettävä lainan pääomasumma. Pikalainatuotteen pääomaa tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon muun muassa pääoman kiertonopeus sekä pääoman menetyksestä johtuvat kustannukset. Pääoman menetyksiä ovat muun muassa hävikki eli luottotappiot sekä pääoman sulaminen. Pääoman menetykset voidaan minimoida laskemalla menetykset tuotteen erilliskustannuksiin ja näin ollen ottaen pääoman menetykset huomioon tuotteen hinnoittelussa.

Pikalainatuotteen kuluja määrittäessä rahoitusyrityksen tulee laskea tuotekohtaiset erilliskustannukset sekä yrityksen kokonaiskustannukset. Yksittäisen lainatuotteen välittömät kustannukset rakentuvat pääasiassa lainan myöntämisprosessista syntyneistä kustannuksista sekä pääoman menetyksestä johtuneista tappioista. Tästä muodostuvat lainan niin kutsutut raakakulut eli erilliskustan-

nukset, jotka ovat välttämättömät yksittäisen lainan myöntöä varten. Yrityksen kokonaiskustannuksista tulee kohdistaa oma osuutensa tuotekohtaisesti, jolloin saadaan laskettua tuotekohtainen yleiskustannuslisä. Tuotekohtainen yleiskustannuslisä saadaan laskemalla, mikä on tuotteen osuus yrityksen kokonaisvirrasta.

Laskemalla yhteen pikalainatuotteen erilliskustannukset, sisältäen pääoman menetykset, sekä yleiskustannuslisä, saadaan yhteissummaksi laskentakohteen omakustannusarvio. Omakustannusarvio on yrityksen hinta, jolla tuote voidaan valmistaa ja tuoda markkinoille. Omakustannusarvioon lisätään voittotavoite joko yrityksen muun tuoteperheen linjan tai yrityksen oman strategian mukaisesti. Yleisesti ottaen pikalainan riski yritykselle näkyy myös yrityksen voittotavoitteessa: mitä suurempi on sijoituksen riski, sitä suurempaa voittoa sijoitukselta odotetaan. Lisäämällä tuotteen odotettu voittoprosentti tuotteen omakustannusarvion päälle saadaan laskettua pikalainatuotteen myyntihinta. Tämä myyntihinta on se hinta, joka näkyy kuluttajalle lainan oton kustannuksena eli lainakuluna.

4.2 Riski

Pikalainatuotteen riskipreemion tulee aina kattaa pääoman menetyksestä johtuvat tappiot sekä yrityksen tuotto. Yleisesti ottaen rahoitusmaailmassa sijoittaja odottaa sitä suurempaa tuottoa sijoitukselleen, mitä suuremman riskin hän kantaa. Pikalainatuotteessa yksi suurimmista riskeistä on asiakas. Lähes kaikissa kuluttajaluottovaihtoehdoissa luoton antaja pystyy arvioimaan ja laskemaan ottamaansa riskiä asiakaskohtaisesti, mutta pikalainatuotteessa rahoitusyritys ei pysty näin laskelmoimaan. Mitä suurempi riski asiakas on pienlainayritykselle, sitä suuremmin pikalainayrityksen riskin otto näkyy muun muassa kuluttajalle ilmenevässä lainan korossa. Pikalainoissa asiakasriski heijastaa lähes suoraan verrannollisesti yrityksen luottotappioihin. Luottotappioiden määrä taas näkyy pikalainatuotteen hinnoittelussa.

Pikaluotto myönnetään yleisesti etäväliseen avulla, jolloin velallinen ja velkojan edustaja eivät tapaa henkilökohtaisesti. Koska pikalaina myönnetään täysin etäväliseen avulla, esimerkiksi pankeissa käytettävää asiakkaan riskinarviointimenetelmää ei pystytä yleisen tiedon- ja henkilökohtaisen tapaamisen puutteen vuoksi käyttämään. Tämän vuoksi pienlaina-asiakkaan riskinarviointi yksittäisen asiakkaan kohdalla on erittäin haastavaa pienlainayrityksille. Yleisesti ottaen pikalainan ottajalta ei kysytä tietoja, jolla pystyttäisiin määrittelemään asiakkaan riskiluokitusta paremmin, kuten esimerkiksi työllisyystietoja, palkkatietoja ynnä muita maksukykyyn liittyviä kysymyksiä. Koska pienlaina on vakuudeton ja se myönnetään täysin etäväliseen avulla, on lainanmyöntäjän riski verrattuna muihin kuluttajaluottoihin todella suuri.

Mikäli tarkastellaan yksittäistä pikalainan myöntöä, pikalainayrityksellä ei ole tarvittavia tietoja, jolla yritys voisi arvioida yksittäistä asiakaskohtaista riskiä. Koska yritys ei pysty arvioimaan yksittäisen lainanmyönnön riskiä, täytyy pikalainayrityksen katsoa asiakas- ja luottoriskiä koko tuoteperheen tai jopa yrityksen tasolla ja suhteuttaa luottoriski tuotekohtaisesti, jotta yleisriskiprosentti saataisiin mahdollisimman alhaiseksi ja voitaisiin taata yrityksen voitto.

Suomen Asiakastieto Oy:n lakiasianpäällikkö Juuso Jokelan mukaan yksi kuluttaja-asiakkaan maksuhäiriömerkintä voi periaatteen tasolla sisältää useampia-kin velkoja. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että sama velkoja on yhdellä haastehakemuksellaan hakenut useampia saataviaan. Jokelan mukaan useimmiten kuluttajien maksuhäiriömerkintä sisältää kuitenkin vain yhden velan.

Suomen Asiakastieto Oy:n ja Tilastokeskuksen ylläpitämien rekistereiden avulla pystytään tarkastelemaan uusien myönnettyjen pikalainojen ja pikalainoista johtuvien maksuhäiriömerkintöjen kappalemääriä. Taulukoissa 6 ja 7 tarkastellaan näistä lähteistä kerättyjä tietoja koskien vain kuluttajien maksuhäiriömerkintöjä.

Taulukko 6 – Maksuhäiriömerkintöjen suhde myönnettyihin pikalainoihin. (Suomen virallinen tilasto SVT 2012a.) (Suomen Asiakastieto Oy 2012c.)

	2008	2009	2010	2011
Uusien lainojen määrä (kpl)	1 027 706	1 130 783	1 183 335	1 410 304
Uudet maksuhäiriömerkinnät (kaikki)	548 773	647 503	1 171 738	1 512 423
Uudet maksuhäiriömerkinnät (alla 300 euroa)	37 461	55 020	49 367	82 465
Uudet maksuhäiriömerkinnät (300 -1000 euroa)	52 086	85 461	84 200	129 649

Taulukossa 6 nähdään Suomen virallisen tilaston SVT:n sekä Suomen Asiakastieto Oy:n tuottamien rekistereiden mukaisia tilastollisia lukuja pikalainayritysten myöntämistä lainoista ja kuluttajien maksuhäiriömerkinnöistä. Taulukko alkaa vuodesta 2008, jolloin SVT on alkanut kerätä tilastollista tietoa myönnettyistä pikalainoista pienlainayrittäjiltä sekä Suomen Asiakastieto Oy on alkanut ylläpitämään rekisteriä kuluttajien maksuhäiriömerkinnöistä, erityisesti pienlainoista johtuvien maksuhäiriömerkintöjen suhteen. Taulukossa erotellaan alle 300 euron sekä 300–1000 euron suuruiset pikalainat. Jaottelu perustuu Suomen Asiakastieto Oy:n mukaiseen tilastointitapaan, jossa pikaluotoksi on katsottu alle 300 euron rahoitusyhtiösaatavat. Tilastointi on vuosien varrella muuttunut, sillä nykyään jaottelu, onko kyse pikalainasta vai ei, tehdään jo tuomioistuimissa, ja yleisen määrittelyn mukaisesti pikalainoiksi katsotaan alle 1000 euron rahoitusyhtiösaatavat.

Taulukon 6 mukaisesti vuonna 2011 uusia pienlainoja myönnettiin lähes 1,5 miljoonaa kappaletta, kun samana vuonna uusia kuluttajille asetettuja maksuhäiriömerkintöjä kirjattiin kaiken kaikkiaan yli 1,5 miljoonaa kappaletta. Pienlainoista (alle 1000 euroa) johtuvia maksuhäiriömerkintöjä kirjattiin samana vuonna yhteensä noin 200 000 kappaletta. Tämän mukaan vuonna 2011 pienlainoista johtuvat maksuhäiriömerkinnät kattavat noin 14 prosenttia kaikista samana vuonna kuluttajille asetetuista maksuhäiriömerkinnöistä. Taulukkoon 6 perustuvien lukujen avulla pystytään vertailemaan uusien pienlainoista johtuvien mak-

suhäiriömerkintöjen määrää sekä kaikkiin uusiin maksuhäiriömerkintöihin että uusiin myönnettyihin pikalainoihin.

Taulukko 7 – Pikalainoja sisältävien maksuhäiriömerkintöjen suhde kaikkiin kuluttajien maksuhäiriömerkintöihin (Suomen Asiakastieto Oy 2012c).

	2008	2009	2010	2011
Pikalainoja sisältävien maksuhäiriömerkintöjen osuus kaikista kuluttajien maksuhäiriömerkinnöistä	16,3%	21,7%	11,4%	14,0%
Pikalainoja sisältävien maksuhäiriömerkintöjen osuus suhteutettuna samana vuonna myönnettyihin pikalainoihin	8,7%	12,4%	11,3%	15,0%
Pikalainoja sisältävien maksuhäiriömerkintöjen osuus suhteutettuna edellisvuoden myönnettyihin pikalainoihin.		13,7%	11,8%	17,9%

Taulukosta 7 nähdään, että esimerkiksi vuonna 2011 kaikista kuluttajille asetetuista maksuhäiriömerkinnöistä noin 14 prosenttia sisälsi pienlainoja. Vuonna 2010 kirjatusta maksuhäiriömerkinnöistä noin 11,5 prosenttia on sisältänyt alle 1000 euron suuruisista pikalainoista. Mikäli halutaan verrata pienlainoista johtuvien luottohäiriömerkintöjen suhdetta uusiin myönnettyihin pikalainoihin, voidaan suhdeluku laskea kahdella eri tavalla.

Ensimmäisessä mallissa pienlainoja sisältävien maksuhäiriömerkintöjen kappalemäärä suhteutetaan samana vuonna myönnettyjen pikalainojen kappalemäärään. Tällä laskukaavalla näemme, että esimerkiksi vuonna 2011 kaikista myönnettyistä pikalainoista noin 15 prosenttia on johtanut maksuhäiriömerkintään. Laskutapa on kuitenkin erheellinen siinä suhteessa, että maksuhäiriömerkinnän kirjaantuminen luottorekisteriin saattaa kestää yleisesti ottaen jopa kuudesta kuukaudesta ylöspäin saatavan eräpäivästä. Tämän vuoksi pienlainoista johtuvia maksuhäiriömerkintöjä on hyvä verrata myös edellisenä vuotena myönnettyihin uusiin pikalainoihin. Esimerkiksi, vuonna 2011 kirjattuja pienlai-

noista johtuvia maksuhäiriömerkintöjä oli lähes 18 prosenttia verrattaessa niitä vuonna 2010 myönnettyihin pienlainoihin.

Taulukon 6 lukujen perusteella, kaikista kuluneen neljän vuoden aikaisista maksuhäiriömerkinnöistä noin 15 prosenttia on sisältänyt maksamattomia pikalainoja. Näin voidaan olettaa, että tämä sama 15 prosenttia eli tarkalleen ottaen 575 709 kappaletta maksamattomia pienlainasaatavia on myös aiheuttanut pikalainayritykselle luottotappion. Kun tiedetään, että kaiken kaikkiaan kuluneen neljän vuoden aikana uusia pienlainoja on myönnetty yhteensä 4 755 128 kappaletta, joista 575 709 kappaletta on varmasti tuottanut pienlainayritykselle luottotappion, voidaan laskea, että pienlainayritysten luottotappioprosentti keskimääräisesti on ainakin noin 12 prosenttiyksikköä.

4.3 Kustannusrakenne

Pikalainan ottajalle lainan kustannus on pääoman käyttöoikeudesta maksettava korvaus lainayritykselle. Rahoitusyritykselle lainan kustannukset eivät kuitenkaan ole näin yksinkertaisia. Lainan ottajalle aiheutuvista pikalainan kustannuksista käydään paljon yleistä keskustelua myös mediassa. Median keskusteluissa pikalainojen kustannuksista ja koroista verrataan usein kulujen suhdetta lainan pääomaan, josta saatua prosentuaalista suhdelukua saatetaan virheellisesti erehtyä luulemaan pääoman tuotto prosentiksi, jonka pikalainayritys saa pääoman lainaamisesta. Todellisuudessa, vaikka lainan ottajalle lainan kustannus on yksi kiinteä, ennaltasovittu euromääräinen summa, lainan myöntäjäyritykselle lainan kustannus koostuu monista erinäisistä asiakokonaisuuksista joiden summana kuluttajan maksama korvaussumma lainasta muodostuu.

Pikalainoja myöntävälle yritykselle lainan kustannusrakenne koostuu yksinkertaistettuna kolmesta asiasta: tuotekohtaisista erilliskustannuksista, yrityksen kokonaiskustannusten tuotekohtaisesta osuudesta eli tuotteen yleiskustannuslisestä sekä pääoman menetyksistä johtuvista kustannuksista.

4.3.1 Erilliskustannukset

Tuotekohtaisissa erilliskustannuksissa lasketaan ja arvioidaan välittömästi laskentakohteesta eli lainatuotteesta aiheutuneet kustannukset. Näitä kustannuksia ovat lainan hakemisesta ja myöntämisestä aiheutuvat kustannukset, lainan pääoman siirrosta ja sen laskutuksesta aiheutuvat kustannukset sekä asiakkaan tiedottamiskustannukset. Lainan erilliskustannuksissa tulee myös ottaa huomioon tuotteen pääoman sulaminen sekä hävikki eli luottotappiot.

Pikalainatuotteen myöntämisprosessi sisältää aina lainan hakuprosessin. Hakuprosessi alkaa aina lainan hakijan tekemästä luottokyselystä. Lainan hakija määrittelee rahoitusyriykselle lainan hakuun vaadittavat tiedot, kuten muun muassa henkilötietonsa, osoite- ja muut yhteystietonsa sekä pankkitietonsa. Hakutiedot koostuvat sekä lakisääteisistä että yrityksen oman lainanmyöntöpolitiikan mukaisista asioista, joiden avulla luottopäätös tehdään. Kuluttajansuojalain mukaan luotonantajan on ennen luottosopimuksen tekemistä todennettava luottoa hakevan henkilöllisyys huolellisesti. Tämän vuoksi esimerkiksi lainahakijan antamat tiedot tarkistetaan ennen luottopäätöksen tekoa. Luotonhakijan lakisääteinen henkilöllisyyden todentaminen voidaan tehdä sähköisesti, mikäli luotonantaja käyttää tunnistusmenetelmää, joka täyttää vahvasta sähköisestä ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (617/2009) kahdeksannessa momentissa säädetyt vaatimukset.

Yksi pienlainan tunnusmerkeistä on nimenomaisesti mahdollisuus hakea ja saada laina etävälineen avulla. Tämän tunnusmerkin vuoksi lähes kaikki rahoitusyriyksien tekemät henkilöllisyyden todentamiset tapahtuvat sähköisesti, jolloin yritysten on noudatettava lainmukaista luotonhakijan tunnistautumismenetelmää. Käytännössä lainmukainen luotonhakijan e-tunnistaminen tarkoittaa verkkopankkitunnuksien avulla tehtävää tunnistautumista eli Tupasta. Tupas-palvelu perustuu Finanssialan keskusliiton laatimaan standardiin ja palvelua tarjoavat suomalaiset pankit. Eri pankit tarjoavat Tupas-palvelua oman hinnsa mukaisesti.

Lainan hakuprosessiin vaadittujen tietojen jälkeen lainan hakijaa pyydetään todistamaan henkilöllisyytensä oikeaksi tunnistautumalla Tupas-palvelun avulla. Henkilöllisyyden todentamisen jälkeen luottokysely on valmis rahoitusyrityksen tarkasteltavaksi. Yleisesti ottaen rahoitusyritys ei todenna lainanhakijan henkilötietoja pelkästään Tupas-palvelun avulla, vaan käyttää myös muita todentamislähteitä. Näitä ovat muun muassa lainanhakijan henkilö- ja osoitetietojen vahventaminen Väestörekisterikeskuksesta sekä lainanhakijan puhelintietojen todentaminen erilaisista numerotietopalveluista.

Kuluttajansuojalain seitsemännen luvun säännösten mukaan luotonantajalla on myös velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus ennen luottosopimuksen tekemistä. Luotonantajan on arvioitava riittävien tietojen perusteella, kykenevätkö kuluttajat täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa huomioon ottaen luoton määrä sekä muut luoton olosuhteet. Suomen Asiakastieto Oy ja Soliditet Oy tuottavat asiakkaidensa päätöksentekoprosesseihin tarkoitettua tilastotietoa ja -palveluita. Pienlainoja tarjoaville rahoitusyrityksille Suomen Asiakastieto ja Soliditet ylläpitävät rekisteriä, joista rahoitusyritykset pystyvät tarkistamaan yksityishenkilöiden luottotietorekisterin. Tarkastamalla lainanhakijan henkilötietojen alaiset maksuhäiriömerkinnät näistä luottotietorekistereistä rahoitusyritys pystyy todentamaan luotonhakijan luottokelpoisuuden. Mikäli lainan hakijalla on yksikin luottohäiriömerkintä, luottokelpoisuus katsotaan negatiiviseksi, jolloin luottopäätös tulee olla kielteinen. Myös lainanhakijan itse asettamat luottokiellot huomioidaan tässä vaiheessa hakuprosessia, ja mikäli lainanhakijan henkilötietojen alle on asetettu omakohtainen luottokielto, on lainapäätös kielteinen. Suomen Asiakastieto Oy ja Soliditet Oy myyvät luottorekisteritietoja oman sopimushinnastonsa mukaisesti rahoitusyrityksille.

Viimeinen luoton hakuprosessista syntynyt kustannus on luoton hakijan tiedotuskustannus. Rahoitusyrityksen tulee aina tiedottaa lainan hakijalle, onko luottopäätös kielteinen vai myönteinen. Tiedotuskustannukset ovat suurimmillaan, mikäli luottokysely tehdään matkapuhelimella tekstiviestitse, jolloin myös osa rahoitusyrityksen tiedotuksesta tapahtuu tekstiviestin välityksellä.

Hakuprosessin kustannukset syntyvät siis lakisääteisistä velvoitteista että yrityksen oman luotonantopolitiikan mukaisista asioista. Hakuprosessin kustannukset toteutuvat rahoitusyritykselle aina, kun kuluttaja tekee luottokyselyn, oli kyselyn päätös sitten myönteinen tai kielteinen. Näin ollen, vaikka luoton hakija ei saisikaan lainaa, on luottoyrityksen aina kannettava hakemuksesta syntyneet kustannukset.

Mikäli luottopäätös on positiivinen ja luotto myönnetään, saataisiin luottopäätöksen antamisesta syntyneet kustannukset ideaalisesti perittyä takaisin luotonhakijalta. Kuitenkin, luottopäätös ei läheskään aina ole positiivinen, jolloin hakemisprosessista yritykselle syntyneitä kustannuksia ei pystytä perimään luotonhakijalta takaisin yritykselle. Kaikki negatiivisen luottopäätöksen saaneet lainahakemukset syövät yrityksen pääomaa. Tämä pääoman sulaminen tulee ottaa huomioon koko lainatuotteen kustannuksissa. Kun lainan hakuprosessikustannuksia katsotaan kokonaisvaltaisesti pääomaa sulattavina tekijöitä, oli lainapäätös myönteinen tai kielteinen, pystytään laskemaan oikea suhdeosuus hakuprosessikustannuksista joko tuotekohtaisesti tai jopa tuoteperhekohtaisesti. Näin lainan hausta syntyneet kustannukset pystytään kohdistamaan oikein, eikä yritykselle synny tappioita luottihakemuksista, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen.

Mikäli luoton hakuprosessin jälkeen luottopäätös lainan hakijalle on myönteinen, alkaa luoton myöntämisen toinen vaihe. Luoton myöntämisen jälkeen syntyviä kustannuksia voidaan kutsua lainan siirrosta, tiedotuksesta sekä laskutuksesta johtuviksi kustannuksiksi.

Mikäli lainahakijan luottopäätös on myönteinen, pyytää rahoitusyritys luotonhakijalta vahvistusta lainan haulle. Mikäli asiakas vahvistaa luoton haun, siirretään lainan pääoma lainanhakijan pankkitilille. Suomessa toimivilla pankeilla on omat palvelumaksut hinnastonsa mukaisesti myös tilisiirtoihin liittyen, jolloin myös pääoman siirrosta saattaa aiheutua rahoitusyritykselle kustannuksia. Onnistuneen tilisiirron jälkeen rahoitusyritys yleisesti tiedottaa asiakasta tilisiirron tapahtumisesta. Onnistuneen tilisiirron jälkeen rahoitusyritys myös lähettää asiakkaalle lainasta laskun. Eri rahoitusyrityksillä on monta eri tapaa tiedottaa ja laskuttaa

asiakkaitaan, joilla kaikilla on omat kustannuksensa. Yleisesti ottaen sähköpostilla lähetettävät tiedotteet ja laskut eivät luo suuria kustannuksia rahoitusyritykselle verrattuna tekstiviestitse lähetettyihin tiedotteisiin tai kirjeitse lähetettyihin laskuihin. Yleisin kirjeitse lähetettyjen laskujen ja tiedotteiden kanava on Itella – postipalvelu, joka tuo rahoitusyritykselle Itellan palveluhinnaston mukaiset kustannukset.

Myös lainan takaisinmaksusta saattaa aiheutua rahoitusyritykselle kustannuksia. Joidenkin pankkien palvelumaksuhinnasto kattaa myös yrityksen tilille saapuvan viitesuoritusaineiston haun. Yrityksen noutaessa viitesuoritusaineistoa verkkopankista laskuttaa pankki rahoitusyritykseltä tästä palvelumaksun.

Kuten jo aikaisemmin mainittukin, yksi kustannuserä, joka erilliskustannuksissa tulee ottaa pienlainayrityksessä huomioon, on pääoman menetys eli hävikki. Hävikkiä lisäävät muun muassa luottotappiot ja pääoman sulaminen.

4.3.2 Hävikki erilliskustannuseränä

”Tiesitkö, että 15 % alennus tai hävikki 30 % myyntikatteella käytävästä kaupasta pienentää katetuottoasi 50 %:lla? Tiesitkö, että sinun tulee myydä 2000 € kuitataksesi tappion joka syntyy 1000 €:n luottotappiosta 33 %:n myyntikatteella?”
Visma Software Oy 2012

Pääoman menetykset eli pienlainayrityksen hävikki on asia, johon luottoyrityksen kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Pääoman menetykset heikentävät huomattavasti tuotteen ja yrityksen katetta, jolloin pääoman menetykset tulisi ehdottomasti ottaa huomioon tuotteen kustannuksia laskettaessa.

Osa tuotekohtaisista erilliskustannuksista syö tuotteen pääomaa. Pääoman vähenemistä kustannusten vuoksi kutsutaan myös pääoman sulamiseksi. Kaikki erilliskustannukset eivät syö pikalainatuotteen pääomaa, mutta pääoman sulaminen tulee ehdottomasti laskea mukaan pikalainatuotteen kokonaiskustannuksiin mukaan.

Pikalainoissa erityisesti lainan hakuprosessista johtuvat välittömät tuotekohtaiset kustannukset syövät pikalainayrityksen pääomaa. Hakuprosessikustannuk-

set, kuten jo aikaisemmin on määritelty, syövät yrityksen pääomavarastoa, sillä kustannukset syntyvät yritykselle riippumatta siitä, myöntääkö rahoitusyritys luoton lainanhakijalle vai ei. Nämä yrityksen pääomaa sulattavat kustannukset ovat niitä hakuprosessista syntyneitä kustannuksia, joita yritys ei mahdollisesti kielteisen luottopäätöksen vuoksi pääse perimään asiakkaalta takaisin.

Esimerkkinä voidaan tarkastella 50 euron pikalainatuotetta. Mikäli 50 euron pääomalla tuotekohtaiset pääomaa syövät kustannukset olisivat yhteensä 5 euroa, sulaa pääomaa niin, että yrityksen todellinen takaisinsaataava pääoma olisi vain 45 euroa. Kuitenkin, koska pääoma katsotaan aina palautuvan takaisin kokonaisuudessaan, tulee 5 euron kustannukset lisätä pääomasaatavaan, jolloin takaisinsaataava summa täytyy olla vähintään 55 euroa, jotta todellinen pääoma saadaan kokonaisuudessaan takaisin yritykselle. Tässä laskelmassa otetaan siis huomioon vain pääomaa sulattavat kustannukset, puhumattakaan lainan muista kustannuksista tai yrityksen asettamasta voittotavoitteesta.

Myös luottotappiot ovat pääoman menetystä aiheuttava tekijä. Luottotappiot voidaan katsoa pikalainayrityksen yhdeksi suurimmista hävikin aiheuttajista. Luottotappio syntyy, mikäli rahoitusyritys ei saa lainaamansa pääomaa tai lainan hintaa takaisin yritykselle. Luottotappion voi aiheuttaa monet eri tekijät, kuten esimerkiksi rikostapaus, mutta yleisin syy luottotappioon on luotonhakijan maksukyvyttömyys. Myyntisaamiset kirjataan luottotappioiksi tietyn ajan kuluttua luoton myöntämisestä, mikäli saamiseen ei ole saatu perinnästä huolimatta suoritusta. Luottotappiot ovat pienlainayrityksen suurin myyntituottoa syövä asia, sillä jo pienikin hävikki lisää huomattavasti yrityksen kokonaismyyntitarvetta.

Esimerkkinä voidaan tarkastella pikalainatuoteperhettä, jonka katetavoite on 20 prosenttia. Mikäli yritys kokee tämän pikalainatuoteperheen kohdalla viiden prosentin suuruiset luottotappiot, täytyy yrityksen myydä tätä tuotetta jopa 33 prosenttia enemmän vain kattaakseen aiheutuneet luottotappiot. Toisena esimerkkinä voidaan tarkastella pikalainatuotetta, jonka voittotavoite ennen veroja olisi esimerkiksi 10 prosenttia. Mikäli tämän tuotteen kohdalla yritys kokisi vain 50 euron kaupan menetyksen, tarvitsee yrityksen tehdä 500 euron edestä lisämyyntiä korvatakseen tämän 50 euron luottotappion.

Pääoman sulamisen ja luottotappioiden syntymisen vuoksi on erittäin tärkeää, että kaikki hävikkierät on otettu huomioon pikalainatuotteen kustannusrakenteessa sekä kustannusrakenteen kautta myös tuotteen hinnoittelussa. Yrityksen hävikkierät, kuten muutkin erilliskustannuserät, tulee aina laskea tuote- tai tuoteperhekohtaisesti yrityksen linjauksen mukaan, jonka jälkeen niistä voidaan kohdistaa oikea osuus yksikkökohtaisesti. Tuotekohtaisiin sekä tuoteperhekohtaisiin kustannuksiin tulee kuitenkin myös aina ottaa huomioon yrityksen muut kiinteät kustannukset yleiskustannuslisän avulla.

4.3.3 Yleiskustannuslisä

Tuotekohtaisia kustannuksia laskettaessa pitää myös ottaa huomioon koko yrityksen kustannukset ja kohdistaa niistä oikea osuus tuotekohtaisesti. Näin syntyy tuotteelle kuuluva tuotekohtainen yleiskustannuslisä. Yleiskustannuslisä saadaan laskemalla koko yrityksen kiinteät ja muuttuvat kustannukset, jotka eivät ole tuotekohtaisia, ja suhteuttamalla ne tuotelinjan mukaisesti. Näin jokaiselle tuoteperheelle pystytään kohdistamaan oikea osuus yrityksen kokonaiskustannuksista.

Yrityksen kokonaiskustannusrakenne voidaan mallintaa esimerkiksi perinteisen kustannuslaskentamallin mukaan, jossa lasketaan yrityksen muuttuvat ja kiinteät kustannukset. Muuttuvien ja kiinteiden kustannusten yhteissummasta saadaan koko yrityksen kokonaiskustannukset. Suhteuttamalla yrityksen kokonaiskustannukset koko yrityksen ulkona olevan pääoman sekä laskentakohteen eli pikalainatuotteen pääomaosuuden suhdelukuun, saadaan selville laskentakohteen eli pikalainatuotteen yleiskustannuslisä.

Yleiskustannuslisä on tärkeä kustannustekijä, kun ajatellaan yrityksen voittota-voitetta. Mikäli tuotteen kustannusrakenne ei kanna koko yrityksen kustannuksia, syövät yleiskustannukset loppujen lopuksi tuotteista saatua voittoa.

4.4 Pikalainatuotteen hinnoittelumalli

Tässä osiossa tutkimusta tutkitaan erityisesti yksittäisen pikalainatuotteen hinnoittelumallia. Pikalainatuotteen hinnoittelumalli rakentuu kuudesta eri osiosta. Ensimmäisessä vaiheessa määritellään tuotteen tavoitemyynti ja rakennetaan tuotteen vertailusuhdepohja koko yrityksen tuoteperheeseen. Toisessa osiossa lasketaan välittömästi tuotteesta aiheutuvat kustannukset ja kolmannessa osiossa lasketaan yrityksen kokonaiskustannuksista tuotteelle kohdistettava yleiskustannuslisä. Neljännessä osiossa määritellään tuotteen omakustannusarvio jota verrataan tuotteen kriittisen pisteen laskentaan. Viidennessä vaiheessa määritetään tuotteelle tuottotavoite ja kuudennessa ja viimeisessä vaiheessa saadaan ensimmäisten vaiheiden avulla laskettua pikalainatuotteen lopullinen hinta.

Oletetaan, että tässä tutkimuksessa käytettävän esimerkkirahoitusyrityksen tilinpäätöstiedot yhdeltä tilikaudelta ovat seuraavanlaiset:

Yrityksen pääoman osuus	A €
Liikevaihto	B €
Liikevoitto ennen veroja	C €

Uuden pikalainatuotteen hinnoittelun alussa yrityksen tulisi miettiä ja laskea uuden tuotteen myyntitavoite, eli kuinka paljon yritys sijoittaa tuotteeseen pääomaa ilman tuottoa. Oletetaan, että yritys on päättänyt sijoittaa D euroa pääomaa uuteen pikalainatuotteeseen. Kun tiedetään, että koko yrityksen pääoman osuus on A euroa ja yrityksen uuden pikalainatuotteen pääomaksi sijoitetaan D euroa, voidaan laskea suhdeluku uuden lainatuotteen osuudesta koko yrityksen pääomaan.

$$\frac{D \text{ €}}{A \text{ €}} = E \%$$

Seuraavassa vaiheessa lasketaan tuotteesta johtuvat erilliskustannukset sekä odotettu pääoman menetys. Erilliskustannuksissa tulee siis ottaa huomioon lai-

nan haku- ja myöntämisprosessista aiheutuneet kustannukset, pääoman siirtokustannukset, laskutuskustannukset sekä tiedostuskustannukset. Nämä kaikki yhteenlaskettuna muodostavat tuotekohtaiset kustannukset $K \text{ €}$.

Tuotekohtaisiin erilliskustannuksiin tulee myös aina laskea sisään hävikki. Hävikin yritys yleisesti ottaen määrittelee joko kokemuksen perusteella tai aikaisemman kirjanpidon perusteella. Hävikin suuruuden siis pystyy määrittelemään, mutta hävikkierä tulee aina kustannuslaskennassa olemaan arvio, sillä todellista hävikin määrää ei pysty koskaan sadan prosentin varmuudella ennustamaan. Määritämme siis, että tuotekohtaisissa kustannuksissa sisäänlaskettava hävikin määrä on L prosenttia sijoitetusta pääomasta. Tällöin tuotteesta aiheutuneet kokonaisvaltaiset erilliskustannukset ovat:

$$K \text{ €} + (L\% * A \text{ €}) = M \text{ €}$$

Laskettaessa tuotekohtaista yleiskustannuslisää tulee tietää koko yrityksen kiinteiden sekä muuttuvien kustannuksien summa $N \text{ €}$. Suhteuttamalla koko yrityksen kustannukset uuden lainatuotteen suhdelukuun, saadaan uuden tuotteen yleiskustannuslisä laskentakaavalla:

$$E\% * N \text{ €} = P \text{ €}$$

Näin ollen uuden tuotteen raakahinta Q eli omakustannusarvio on:

$$P \text{ €} + M \text{ €} = Q \text{ €}$$

Omakustannusarviosta pystytään laskemaan myös tuotteen kriittinen piste. Uuden tuotteen kustannusten ja kriittisen pisteen selvittämisen jälkeen tuotteelle asetetaan tuottotavoite. Tuottotavoitteen voi asettaa joko yrityksen oman strategian mukaisella tavalla tai suhteuttamalla uuden tuotteen tuottotavoitteen linjassa muuhun tuoteperheeseen. Suhteuttaminen uusi tuote yrityksen olemassa olevaan tuoteperheeseen saadaan esimerkiksi laskemalla yrityksen liikevoitto ennen veroja, $C \text{ €}$ ja yrityksen kokonaispääoman määrä, $A \text{ €}$. Näin saadaan keskimääräiseksi pääoman tuotto prosentiksi näiden kahden suhdeluku.

$$\frac{C \text{ €}}{A \text{ €}} = R \%$$

Tuotteen lopullinen hinta $S \text{ €}$ saadaan lisäämällä odotettu pääoman tuotto $R\%$ tuotteen omakustannusarvioon $Q \text{ €}$:

$$Q \text{ €} * R\% = S \text{ €}$$

Kaikki hinta-arviot tulee laskea samalta aikajaksolta, esimerkiksi yhdeltä tilikaudelta. Laskentakaavassa tulee ottaa huomioon, että laskelmat on tehty koko yrityksen kustannustasolla arvioiden, joten jotta hinnoittelumallia voidaan hyödyntää yksittäisen pikalainatuotteen hintaan, tulee hinnoittelumallista saatu hinta $S \text{ €}$ kohdistaa yksikkökohtaisesti.

4.4.1 Korke

Keskusteltaessa pikalainojen korosta keskustellaan pikalainasta lähes aina kuluttajan näkökulmasta. Korke sellaisenaan ei rahoitusyritykselle

Toisin kuin useissa muissa kuluttajalainamuodoissa, pikalainassa korkoprosentti ei määräydy euribor -koron tai minkään muun muuttuvan tai kiinteän yleiskoron mukaisesti, vaan korke lasketaan kustannuslaskennan ja hinnoittelupolitiikan avulla kiinteäksi euromääräiseksi hinnaksi.

Kuluttajansuojalain mukaan pikalainatuotetta markkinoissa tai myydessä tulee kuluttajalle aina olla ilmoitettu luoton todellinen vuosikorke. Todellisen vuosikoron tarkoituksena on antaa kuluttajalla luotettava ja asiallinen mittari, jolla kuluttaja pystyy arvioimaan luottotuotetta ja vertailemaan sitä muiden vastaavanlaisten tuotteiden kanssa. Todellinen vuosikorke tulee olla aina selkeästi esitetty, vaikka luoton euromääräinen hinta olisikin näkyvillä.

Aiemmin tässä tutkimuksessa pikalainatuotetta verrataan liikeideaperiaatteellaan muihin kuluttajille tarjottaviin hyödykesidonnaisiin vuokratuotteisiin. Vaikka pikalainan todellisen vuosikoron ilmoittaminen voi tuoda hyvän vertailumittarin

kuluttajille luottojen välillä, itse pikalainasta ja lainan todellisesta, reaalisesta korosta todellinen vuosikorko-mittari antaa vääristyneen kuvan. Mikäli pikalainan todellinen korko on esimerkiksi 18 prosenttia, saattaa saman pikalainan todellinen vuosikorkoprosentti nousta yli viiden tuhannen prosentin.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytteen tavoitteena luoda ajankohtaista oppimateriaali pikalainoista rahoituksen tuotteena. Pääongelmana oli tutkia pikalainojen tuoterakennetta ja hinnoittelua lainanmyöntäjän, eli rahoitusyrityksen, liiketoiminnan näkökulmasta. Osaongelmina pyrittiin selvittämään pikalainan riskitekijöitä pienlainayritykselle ja tutkia, miten riskitekijät vaikuttavat pikalainan hinnoitteluun tai pikalainaan tuotteena. Osaongelmana kartoitettiin myös pikalainan yhteiskunnallista ja poliittista asemaa ja niiden muutoksia ja vaikutuksia kuluttajaluottojen sääntelyyn.

Päätavoitteen mukaisesti, tutkimustuotteena on ajankohtaista materiaalia pikalainoista rahoituksen tuotteena. Tutkimuksen teoriaosuudessa kartoitetaan pikalainoihin liittyviä teoreettisia asioita, kuten korkotekijöitä, riskitekijöitä, kustannuslaskentaa, hinnoittelua sekä hävikkiin liittyviä asioita, jotka kaikki ovat välittömästi pikalainatuotteeseen liittyviä tärkeitä asioita. Tutkimuksessa tutkittiin myös pikalainatuotetta käytännössä. Työssä tutkittiin pikalainan tuoterakennetta, kustannusrakennetta, miten riski ja eri kustannustekijät vaikuttavat toisiinsa sekä tuotteen hintaan.

Työssä kartoitettiin myös pikalaina-alan historiaa ja pikalainojen sääntelyä sekä sitä, miten pienlainoja koskeva lainsäädäntö on kehittynyt niiden ilmestymisestä markkinoille nykypäivään asti. Tutkimuksessa selvisi, että nopeasti kasvavalla laina-alalla on tapahtunut sekä itsesääntelyä että juridillista sääntelyä. Pikalaina-ala on ollut suuressa kasvussa sen markkinoille saapumisen jälkeen ja suuri kasvu on myös lisännyt tarvetta sääntelylle. Pikalaina-alan voidaankin katsoa olevan kuluvalla hetkellä murrosvaiheessa, sillä eduskunnassa on vireilläään lakiehdotus, joka kieltäisi pikalainatoiminnan Suomessa kokonaan.

Tutkimuksessa todettiin asiakkaan olevan pienlaina-alan suurin riski. Työssä todettiin, että pienlainayritysten ottama asiakas- ja luottoriski on erittäin suuri verrattuna muihin kulutusluottoja tarjoaviin yrityksiin. Pikalainayritys ei pysty nykytoiminnallaan tarkkaan arvioimaan yksittäisen asiakkaan maksukykyä. Pi-

kalainayritys ei pysty luokittelemaan asiakkaidensa maksukykyä hyvin, koska pikalaina otetaan aina etäväliseen avulla. Tämän lisäksi, koska pikalaina itsessään on täysin vakuudeton, on pienlainayritysten ottama asiakas- ja luottoriski erittäin suuri. Pienlaina-alan luottoriskit ovat suuret, ja suuri asiakas- ja luottoriski kasvattaa suuresti rahoitusyritysten luottotappioita sekä pääoman sulamista, joka puolestaan kasvattaa suuresti yrityksen kustannuksia. Kustannukset tulee aina ottaa huomioon pikalainatuotteen rakenteessa sekä tuoterakenteen mukana hinnoittelussa.

Pikalainatuotteen hinnoittelua ajatellessa rahoitusyrityksen tulee ottaa kokonaisvaltaisesti huomioon sekä yrityksen pääoman sulaminen, luottotappiot sekä muut kustannusrakenteet aina yrityskohtaisesti asti ajateltuna. Pienlainatuoteperheitä hinnoitellessa yrityksen tulee laskea pienlainatuotteen suhde muuhun tuoteperheeseen verrattuna ja suhteuttaa koko yrityksen kustannukset tuoteperhekohtaisesti.

4.5 Jatkotutkimuksen aiheet

Pienlaina-alan voidaan katsoa käyvän murros-aikaansa. Eduskunnassa on meillä lakialoite, joka pyrkii kieltämään pikalainojen myönnön kokonaan Suomen rahoitusmarkkinoilla. Suomen pienlainayhdistys ry pyrkii jatkuvasti kehittämään sääntelyä pikalaina-alalla ja edistämään pienlaina-alan käytäntöjä, sääntelyä ja mainetta.

Pikalainan yhteiskunnallisen aseman kysymykset ovat pinnalla mediassa. Tämän tutkimuksen jatkotutkimusaiheina voidaan mainittavan muun muassa pikalainan poliittisen ja yhteiskunnallisen aseman tutkimista sekä tutkia pikalainojen vaihtoehtoja, kuten esimerkiksi sosiaalista luototusta, mikäli pikalainatoiminta nykyisellään kielletään lailla.

LÄHTEET

Alvarez, L. & Koskinen, L. 2007. Rahoituksen teoriaa ja sovelluksia aktuaareille. Helsinki: Vakuutusvalvontavirasto.

Anderson, N. 2000. Rahakirja. Helsinki: Oy Edita Ab.

Erola, E. & Louto, P. 2000. Riskit voimavaraksi – liiketoimintariskien hallinta yrityksessä. Helsinki, Oy Edita Ab.

Etelä-Suomen läänihallitus 2012. Etelä-Suomen aluehallintoviraston valtakunnallinen luotonantajarekisteri. Aluehallintovirasto. Viitattu 14.2.2012
[http://www.laaninhallitus.fi/lh/etela/kil/home.nsf/pages/2A3DCAA76293D4ECC22577F4002C6868/\\$file/Luotonantajarekisteri_14022012.pdf](http://www.laaninhallitus.fi/lh/etela/kil/home.nsf/pages/2A3DCAA76293D4ECC22577F4002C6868/$file/Luotonantajarekisteri_14022012.pdf).

Ferratum Finland Oy 2011. Jos pienlainat kielletään, mitä saamme tilalle? Lehdistötiedote 2.12.2011. Viitattu 11.3.2012 <https://www.ferratum.fi/jos-pienilainat-kiellet%C3%A4%C3%A4n-mit%C3%A4-saamme-tilalle>.

Ferratum Finland Oy 2012a. Palkkaennakkoa. Viitattu 17.3.2012 <http://palkkaennakko.fi/>

Ferratum Finland Oy 2012b. Pikavipit 50-1000 euroa. Viitattu 8.4.2012
<https://www.ferratum.fi/pikavipit-50-1000>.

Folkia AS 2012. Pikalainojen kulut. Viitattu 8.4.2012 <http://www.monetti.fi/Lainaehdot-hinnat/Kulut/>.

Get Capital Oy 2012. Laina, aika ja kustannukset. Viitattu 8.4.2012
<https://www.getcapital.fi/laina-aika-kustannukset>.

HE 241/2006 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi. Eduskunta, valtiopäiväasiakirjat. Viitattu 1.4.2012
<http://217.71.145.20/TRIPviewer/show.asp?tunniste=HE+241/2006&base=erhe&palvelin=www.eduskunta.fi&f=WORD>.

Jaakkola, E.; Orava, M. & Varjonen, V. 2009. Palvelujen tuotteistamisesta kilpailuetua – Opas yrityksille, 4. painos. Tekes. Helsinki: Libris Oy.

Kangas, M. 2009. Kirjallinen kysymys 873/2009, 2. versio. Eduskunta, valtiopäiväasiakirjat. Viitattu 10.3.2012 http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_873_2009_p.shtml.

Kataja, S. 2011. Lakialoite 58/2011 vp, 2. versio. Eduskunta, valtiopäiväasiakirjat. Viitattu 10.3.2012 http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/la_58_2011_p.shtml.

Kulmala, H. 2012. Hinnoittelu, mitä se on käytännössä? Viitattu 6.5.2012
http://www.vtt.fi/proj/leanver/files/hinnoittelu_stateoftheart.pdf.

Kuluttajansuojalaki 27.8.2010/746.

Kuluttajavirasto 2011. Todellinen vuosikorko on tärkeä vertailutieto. Viitattu 29.4.2012
<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/yritykselle/luotot/todellinen-vuosikorko/>.

Lakivaliokunnan lausunto 12/2009 vp. LaVL 12/2009 – HE 64/2009 vp. Eduskunta, valtiopäiväasiakirjat. Viitattu 10.3.2012
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/lavl_12_2009_p.shtml.

- Leppiniemi, J. 2005. Rahoitus, 4. painos. Helsinki: WSOY.
- Leppiniemi, J. & Puttonen V. 2002. Yrityksen rahoitus. Porvoo: WSOY.
- Leskinen, J. 2009. Pikavippifirmat kierivät rahassa – ”Jäämme nuolemaan näppejämme”. Kauppalehti. Viitattu 1.4.2012
<http://www.kauppalehti.fi/5/i/talous/uutiset/etusivu/uutinen.jsp?oid=2009/09/25852&ext=rss>.
- Lähteenmaa, J. & Strand, T. 2008. Pelin jälkeen: velkaa vai voittoja? Tutkimus velan ottamisesta rahapeleihin, erityistarkastelussa nettipokeri ja pikavippaaminen. Stakes. Helsinki: Valopaino Oy.
- Martikainen, T. & Martikainen, M. 2006. Rahoituksen perusteet. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Maxmani Oy 2012. Rahapuun lainaehdot. Viitattu 8.4.2012
https://www.rahapuu.fi/pikavippi_lainaehdot.php.
- Mäkinen, I.; Stenback, J. & Söderström, T. 2004. Katteella tulosta. Helsinki: WSOY
- NDN-Yhtiö Oy 2012. Lainatuotteet, pikaluotot. Viitattu 8.4.2012
<http://www.suomivippi.fi/lainatuotteet>.
- Neilimo, K. & Uusi-Rauva, E. 2002. Johdon laskentatoimi, 4. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2006. Yritysrahoitus, 4. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Niskavaara, E. 2010. Yritystaloutta esimiehille. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nordea Bank Finland Abp 2012. Kulutusluotolla joustoa talouden hallintaan. Viitattu 2.5.2012
<http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/Lainat+ja+luotot/Neuvoja+lainoista+ja+luotoista/Kulutusluotolla+joustoa+talouden+hallintaan/1105772.html>.
- Oikeusministeriö 2009. Pikaluottojen markkinointiin ja myöntämiseen tiukennuksia, 5.11.2009. Viitattu 10.3.2012 <http://www.om.fi/Oikeapalsta/Haku/1247667586920>.
- Oikeusministeriö 2010. Kuluttajaluottojen tarjontaan enemmän ammattitaitoa ja vastuullisuutta – myös pikaluottojen tarjoajat velvoitettaisiin rekisteröitymään, 30.3.2010. Viitattu 10.3.2012
<http://www.om.fi/Oikeapalsta/Haku/1266333756246>.
- Oikeusministeriö 2011. Työryhmä valmistelemaan tiukennuksia pikaluottoja koskeviin säännöksiin, 2.12.2011. Viitattu 10.3.2012 <http://www.om.fi/Oikeapalsta/Haku/1302674607229>.
- OPR-Vakuus Oy 2012. Hinnasto. Viitattu 8.4.2012 <http://www.pikavippi.fi/vippi/hinnasto/>.
- Oy Botnia Finance Ab 2012. Lainatuotteet. Viitattu 8.4.2012 <https://www.capitum.fi/lainatuotteet>.
- Oy Netford Capital Ltd 2012. Etusivu. Viitattu 8.4.2012 <http://pikavippi.ainalaina.fi/etusivu>.
- Pajukoski, M. 2009. Asiakaskannattavuuden analysointi toimintolaskentamallin avulla - Case X Oy. Maisterin tutkinnon Pro Gradu -tutkielma. Helsingin kauppakorkeakoulu.
- Rauhala, L. 2008. Kirjallinen kysymys 256/2008, 2. versio. Eduskunta, valtiopäiväasiakirjat. Viitattu 10.3.2012 http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxmp/kk_256_2008_p.shtm.
- Rekonen, S. 2007. Pikavipit - Nopea tie onneen vai ahdinkoon. Suomen Rahatieto SRT Oy. Otamedia Oy.
- Richards, J. D.; Reynolds, J & Hammerstein, M. 2005. The Neglected Art of Strategic Pricing. Financial Executive.

Rikoslaki 19.12.1889/39

Risicum Oyj 2012. Pikavippi äkilliseen rahantarpeeseen. Viitattu 8.4.2012
<https://www.risicum.fi/pikavippi>.

Saine, M. 2009. Rahan ostokulut läpinäkyviksi. Kuluttajavirasto. Viitattu 12.3.2012
<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/130509/>

Salmenoja, P. 2009. Pikavippiasiakkaiden luottokelpoisuuden arviointi. Turun ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö.

Suomen Asiakastieto Oy 2012a. Maksuhäiriötilastot. Viitattu 26.2.2012
<http://www.asiakastieto.fi/asiakastieto/tilastot/maksuhairiot/>.

Suomen Asiakastieto Oy 2012b. Verkossa tehty ostos jää yhä useammin maksamatta. Lehdistötiedote 12.1.2012. Viitattu 26.2.2012
<http://www.asiakastieto.fi/asiakastieto/ajankohtaista/index.jsp?T=nu&A=500>.

Suomen Asiakastieto Oy 2012c. Maksuhäiriöt ja pikavipit ikäluokittain. Henkilökohtainen haastattelumateriaali 23.3.2012.

Suomen Asiakastieto Oy 2012d. Scoring –päätöksentekopalvelu. Viitattu 1.4.2012
<http://www.asiakastieto.fi/luottoriski/paatoksentekopalvelut/scoring/>.

Suomen Asiakastieto Oy 2012e. Palvelujen Integrointi. Viitattu 1.4.2012
<http://www.asiakastieto.fi/luottoriski/integrointi/>.

Suomen Pienlainayhdistys ry 2012a. Viitattu 10.3.2012
<http://www.pienlainayhdistys.fi/?pageid=1>.

Suomen Pienlainayhdistys ry 2012b. Viitattu 17.3.2012
<http://www.pienlainayhdistys.fi/?pageid=3&newsid=54>.

Suomen Pienlainayhdistys ry 2012c. Viitattu 8.4.2012 <http://www.pienlainayhdistys.fi/?pageid=2>.

Suomen Pienlainayhdistys ry 2012d. Viitattu 3.5.2012
<http://www.pienlainayhdistys.fi/?pageid=3&newsid=53>.

Suomen Viestilaina Oy 2012. Viestilainan hintataulukko. Viitattu 8.4.2012
<https://www.viestilaina.fi/hinnat>.

Suomen virallinen tilasto SVT 2012a. Luottokanta, verkkojulkaisu. ISSN=1798-3770. Helsinki, Tilastokeskus. Viitattu 26.2.2012 <http://www.stat.fi/til/lkan/tau.html>.

Suomen virallinen tilasto SVT 2012b. Luottokanta, verkkojulkaisu. ISSN=1789-3770. Helsinki, Tilastokeskus. Viitattu 1.4.2012 <http://www.stat.fi/til/lkan/kuv.html>.

Taipale, T. 2012. Pikavipit eivät selitä suomalaisten ylivelkaantumista. Talouselämä 12.1.2012. Viitattu 26.2.2012
<http://www.talouselama.fi/uutiset/pikavipi+eivat+selita+suomalaisten+ylivelkaantumista/a2077681>.

Talponen, H. 2002. Hallitse myyntisaamiset. WSOY. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.

Talousvaliokunnan mietintö 10/2010. TaVM 10/2010 vp – HE 24/2010 vp. Viitattu 10.3.2012
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/tavm_10_2010_p.shtml.

Taloustutkimus Oy 2012. Pienlainojen Mystery shoppaus eri pankeissa, yhteenvetoraportti. Viitattu 2.5.2012

http://www.pienlainayhdistys.fi/UserFiles/pienlaina/File/tiedotteet/4360_Pienlaina%20Mystery_tukimusraportti.pdf.

Terrarahoitus Oy 2012. Terrarahoituksen lainat. Viitattu 8.4.2012
<http://www.terarahoitus.fi/lainasummat.php>.

Toivakka, L. 2011. Lakialoite 59/2011 vp, 2. versio. Eduskunta, valtiopäiväasiakirjat. Viitattu 10.3.2012 http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/la_59_2011_p.shtml.

Valtion säädöstietopankki 15.9.2010/824. Oikeusministerin asetus kuluttajaluoton todellisesta vuosikorosta, liite 1. Viitattu 1.4.2012 <http://www.finlex.fi/data/sdliite/liite/5846.pdf>.

Valkama, E. & Muttilainen, V. 2008. Maksuvaikeudet pikaluottomarkkinoilla. Helsinki: Hakapaino Oy.

Vipster Oy 2012. Pikavippi hinnasto. Viitattu 8.4.2012 <https://www.vippi.fi/hinnasto/>.

Visma Software Oy 2012. Passeli, Varmista myyntikatteesti. Viitattu 22.4.2012
http://www.passeli.fi/www/fi/Hyodyt/varmista_myyntikatteesi/index.php.

WestStar Oy 2012. Sopimusehdot. Viitattu 8.4.2012
<http://www.reissuluotto.fi/?page=sopimusehdot>.

Yle 2012a. Pienlainayhdistys esittää kulukattoa pikavipeille. Yle-uutiset, kotimaa. Julkaistu 4.5.2012. Viitattu 6.5.2012
http://yle.fi/uutiset/pienlainayhdistys_esittaa_kulukattoa_pikavipeille/6081935.

Yle 2012a. Pikavippirajoitukset ja positiivinen luottorekisteri lääkkeitä velkakierteeseen. Yle-uutiset, kanta-häme. Julkaistu 22.2.2012. Viitattu 1.4.2012
http://yle.fi/alueet/hame/2012/02/pikavippirajoitukset_ja_positiivinen_luottorekisteri_laakkeita_velkakierteeseen_3278090.html.

Yritystulkki 2012. Hinnoittelun perusteet. Business Oulu. Viitattu 12.3.2012
http://yritystulkki.agileus.fi/files/yt20_hinnoittelu_businessoulu.p

